

ZAGREBAČKI KOLOKVIJ

Društvo je 6. i 7. prosinca 1996. održalo u Zagrebu Međunarodni kolokvij o pravnom položaju knjige, knjižnica i nakladništva u Republici Hrvatskoj. Taj je Kolokvij za Društvo važan iz više razloga. Najprije, bio je to skup održan pod pokroviteljstvom i s financijskom pomoći Vijeća Europe, što je za hrvatske knjižničare, nakon dugog razdoblja relativne izolacije, vrlo važna činjenica. Na skupu je sudjelovalo čak šest sudionika iz inozemstva, a svi su vrlo ugledna imena u području kojim se bave. Bila je to, dakle, nakon duljeg vremena prilika da naši knjižničari razgovaraju sa stručnjacima koji osobno sudjeluju u oblikovanju informacijske politike u svojim zemljama, pa i one na razini Europe. Kao zemlja u tranziciji, Hrvatska mora iznova izraditi pravne propise u svim područjima pa i u knjižničarstvu. Kolokvij se tako pokazao izvrsnom prilikom da se još jednom povede razgovor o Zakonu o knjižnicama pa je, štoviše, našim knjižničarima pružio priliku da čuju i iscrpno izlaganje ministra kulture o Zakonu. Prisutnost ministra zaduženog za knjižnice, kao i još nekoliko službenika iz Ministarstva kulture, pokazala je da se u Hrvatskoj razumije i odobrava politika Vijeća Europe, koje zagovara suradnju stručnjaka i državnih službenika u izradi, usvajanju i provođenju primjernih pravnih propisa.

Na Kolokvij u se razgovaralo o suvremenim temama koje izazivaju žustre rasprave i u drugim zemljama koje su u sličnom položaju. Govorilo se o povezanosti autora, nakladnika, knjižara, raspačavatelja i knjižničara u lancu knjige, o

tržištu knjigom koje nastaje, o potrebi da se razvitku tržišta pomoćne donošenjem dosljednih i sveobuhvatnih propisa kojima će se jednako poduprijeti svi sudionici u lancu knjige. Ukazano je na prepreke koje ometaju provođenje usvojenih propisa, na knjižno gospodarstvo, koje je okarakterizirano kao zlo koje naročito pogađa zemlje koje liberaliziraju tržište. Istaknuta je potreba stručne izobrazbe nakladnika odnosno njihove profesionalizacije, a govorilo se i o izobrazbi i profesionalizaciji knjižničara. Posebno je istaknuto kako treba donijeti niz podzakonskih akata, od normi za pojedine elemente bibliografskih zapisa, ili onih kojima se regulira poslovanje knjižnica do odredbi o stručnom napredovanju knjižničara.

Zaključci našega Kolokvija, koji je održan manje od mjesec dana nakon jednog drugog, za Vijeće Europe znatno važnijeg i zato po broju sudionika i većeg skupa, varšavske Međunarodne konferencije o pravnim propisima u svijetu knjige (prikaz Konferencije donosimo u ovom broju Novosti), potpuno su usklađeni s politikom prema knjizi koju Vijeće Europe predlaže na usvajanje zemljama u ovom dijelu svijeta. Poznato je također da se, barem u načelu, ta politika želi učiniti što sličnijom onoj koja se provodi u zemljama Europske unije, u kojima se knjiga smatra gospodarskim, ali i kulturnim proizvodom. Proizvodnja knjige pomaže se stoga mjerama porezne politike, carinskim olakšicama, kreditima za nakladnike i namjenskim projektima.

Naši knjižničari, nakladnici i ostali sudionici u lancu knjige mo-

raju sada pomoći da se donesu i usvoje odgovarajući potrebni i primjereni pravni propisi za knjigu. Državni su pak službenici odgovorni za stvaranje takve sredine u kojoj će se ti propisi moći provesti.

A. Horvat

U ovom broju:

Zagrebački kolokvij

Razgovarali smo:
Alan Hopkinson

Iz rada Društva

Iz regionalnih društava

Vijesti iz EBLIDAE

Mjesec hrvatske
knjige '96.

Iz knjižnica

Iz drugih društava

Stav IFLAE o autorskom
pravu

Osvrti

Mala škola Interneta (4)

Skupovi, stipendije,
predavanja

Novi naslovi

RAZGOVARALI SMO

s Alanom Hopkinsonom, autorom Priručnika za UNIMARC

Naša se suradnica Marija Lá-szló tijekom održavanja Trećeg krimskog skupa o knjižnicama u prijelaznome razdoblju, u svibnju 1996., u Forosu na Krimu, susrela s gospodinom Alanom Hopkinsonom i zamolila ga da odgovori na nekoliko pitanja za čitaoce Novosti. Pitanja i odgovori izmjenji-

Ovaj su broj uredili
Aleksandra Horvat
Dubravka Kunštek
Tatjana Nebesny
Mate Šikić

Glavna urednica
Aleksandra Horvat

Lektorice
Suzana Čepek
Irena Šafarik

Adresa uredništva
HBD, c/o Filozofski fakultet u
Zagrebu, Ivana Lučića 3
10000 Zagreb
tel. 01-6120-217
faks 01-6156-879

Rukopise molimo slati po mogućnosti na disketi (u priredniku Word ili WP), faksom ili poštom na adresu uredništva. Za točnost podataka u tekstovima odgovaraju autori.

Za članove HBDA
NOVOSTI su besplatne

Cijena za knjižnice
20 kn

Adresa za narudžbu društvenih
izdanja

HBD, Mate Šikić
c/o Nacionalna i sveučilišna
knjižnica
Hrvatske bratske zajednice bb.
10000 Zagreb
tel. 01-6164-037

Slog
DENONA d.o.o. - Zagreb
Tisak
KRATIS d.o.o. - Zagreb

vani su zatim elektroničkom poštom. Iz opsežnog materijala prenosimo najzanimljivije dijelove.

1. *Naši Vas knjižničari poznaju kao autora Priručnika za UNIMARC i kao jednog od rijetkih britanskih knjižničara, koji se bavi CDS/ISISom. Kako biste Vi sami opisali svoju karijeru?*

Nakon završenog knjižničarskog školovanja, kratko sam vrijeme radio u londonskom okrugu Camden, poznatom po dobro organiziranoj knjižničarskoj službi. Potom sam se zaposlio u Britanskoj knjižnici na razvijanju formata UK MARC. Za UNESCO sam radio na izradi Referentnog priručnika za UNISIST i CCFa (Common Communication Format). Kao stručnjak za CCF boravio sam 1987. godine i u Zagrebu. IFLA je naručila izradu Priručnika za UNIMARC, na kojemu su zajednički radili Britanska knjižnica, Kongresna knjižnica i Nacionalna knjižnica Kanade. U to je vrijeme postojao samo tekst UNIMARCa, a u Priručniku se pokušalo pokazati kako korisnici format mogu koristiti u praksi. Više nisam formalno vezan uz UNIMARC, ali ga s vremena na vrijeme prikazujem na sastancima IFLAe, na bazi UNIBASE izrađenoj u Nacionalnoj knjižnici Portugala.

2. *Poznato je da ste razvijali i CDS/ISIS. Tko su korisnici tog sustava u Velikoj Britaniji?*

Iz Britanske knjižnice sam otišao raditi u Institut za razvojna istraživanja pri Sveučilištu u Sussexu. Bilo je to u jesen 1985., upravo u vrijeme objavljivanja CDS/ISISa. Velika se Britanija u to vrijeme spremala napustiti UNESCO iz političkih razloga i knjižnicama nije bilo dopušteno imati ISIS. Ali Institut u kojem sam radio bio je član Europskog udruženja instituta za razvojna istraživanja i morali smo sudjelovati u posebnom projektu, za koji nam je trebao CDS/ISIS. Postali smo tako prva ustanova u Velikoj Britaniji koja je dobila program. Uskoro su se stvari u UNESCOu promijenile, pa su i britanske knjižnice smjele rabiti CDS/ISIS. Knjižnice su se obraćale UNESCOu i tražile program, ali nisu do-

bivale odgovor. Knjižničari su me pitali što se događa, jer su znali da već dugo imam program, pa sam konačno zatražio i dobio dopuštenje od UNESCOa da budem raspačavatelj CDS/ISISa u Velikoj Britaniji. No, zbog lošeg početka, još uvijek malen broj knjižnica u Velikoj Britaniji koristi program. Galerija TATE, na primjer, koristila je CDS/ISIS kao prijelazni program, dok se pripremala za nabavu trgovačkog programa. CDS/ISIS se rabi i u Međunarodnoj pomorskoj organizaciji, Institutu za razvojna istraživanja pri Sveučilištu u Sussexu, te u nizu muzeja za opis zbirki. Na Sveučilištu Middlesex, gdje sada radim kao voditelj knjižničkog sustava, CDS/ISIS koristim za izradu specijalnih bibliografija, jer su njegovi ispisi bolji od ispisa svih trgovačkih programa koje poznajem.

3. *Razvija li se CDS/ISIS i dalje? Možete li nam nešto reći o novostima u programu?*

Priprema se nova inačica koja će raditi u programu Windows. Zadnja je inačica za DOS označena 3.071 iz svibnja 1995. i ima 345.216 bajtova.

Inače, u ožujku 1997., Francusko udruženje korisnika CDS/ISISa organiziralo je sastanak europskih raspačavatelja programa. Pokazalo se da se rad na inačici sustava za program Windows oduljio zbog nedostatka ljudskih i novčanih sredstava, ali i zbog nepostojanja prave mreže raspačavatelja. Prisutni su raspačavatelji upozorili da će korisnici ISISa, ne bude li inačica za program Windows brzo zgotovljena, potražiti neki drugi program. Raspačavanje će se u budućnosti odvijati putem Interneta. Korisnici će preuzimati najnoviju inačicu programa s UNESCOova poslužitelja.

4. *Nedavno ste bili pozvani da kao stručnjak posjetite novu Aleksandrijsku knjižnicu. Kako napreduje taj projekt?*

Pozvan sam baš zato jer poznajem CDS/ISIS. Sadašnji privremeni program za katalogizaciju temelji se na CDS/ISISu. Inače, temelji su Alexandrine postavljeni i sad počinje rad na nadgradnji. Dvanaest katalogizatora obrađuje prinove i očekuje se da će do otvo-

renja Knjižnice krajem 1998. oko 200.000 knjiga i rukopisa biti obrađeno i na policama.

5. *Hvala na iscrpnim i zanimljivim odgovorima. Imate li kakvu po-*

ruku za korisnike CDS/ISISa u Hrvatskoj?

Bit će mi drago odgovoriti na pitanja o CDS/ISISu, ako hoćete i redovito u svakom broju Novosti. Čitatelji koji žele komentirati, pi-

tati, sugerirati ili savjetovati mogu me kontaktirati putem uredništva ili izravno na adresu: Alan Hopkinson, Systems Librarian, Middlesex University, Bounds Green Road, London N11 2NQ, el. pošta: a.hopkinson@mdx.ac.uk

IZ RADA DRUŠTVA

30. skupština Hrvatskoga bibliotekarskog društva Primošten, 26.-28. rujna 1996.

Glavna tema 30. skupštine Hrvatskoga bibliotekarskog društva "Knjižničarska struka danas i u budućnosti" privukla je, prema očekivanju, velik broj knjižničara iz cijele Hrvatske, kolege iz Bosne i Hercegovine, Austrije, Njemačke, Slovačke i Slovenije. Primošten je bio domaćin za gotovo 300 sudionika koje je u ime domaćina pozdravio predsjednik Organizacijskog odbora Milivoj Zenić. Skupštinu je otvorila predsjednica Društva mr. Dubravka Kunštek, koja je pozdravila delegate, predstavnike regionalnih društava, izlagače i goste iz Hrvatske i inozemstva.

Na plenarnoj sjednici mr. Dubravka Stančin-Rošić, predsjednica Programskog odbora, dala je kraći osvrt na odabranu temu, naglasivši važnost obrazovanja i stalnog stručnog usavršavanja u području knjižničarstva te nužnost da se tim pitanjima, napose pitanju stalnog stručnog usavršavanja, pristupi u Hrvatskoj na sustavniji način. Da među knjižničarskim djelatnicima postoji zanimanje za to područje dokazalo je i 46 prijavljenih izlaganja koja su razvrstana u tri tematske cjeline, a uvod u svaku cjelinu priredili su pozvani predavači: dr. A. Horvat s izlaganjem "Knjižničarsko školovanje u Hrvatskoj", mr. Dubravka Kunštek s izlaganjem "Knjižničari i društvo : status knjižničara kao pokazatelj stava društva prema struci" i dr. T. Aparac, A. Malnar i mr. D. Stančin-Rošić s izlaganjem "Stalno stručno usavršavanje knjižničarskog osoblja u Republici Hrvatskoj".

Tijekom odvijanja stručnog dijela Skupštine predstavljena je knjiga "Čitaonički i knjižnični pokret u Hrvatskoj" te prikazani pro-

grami za obradu i zaštitu knjižnične građe i video projekcija filma o životu Korčulanina P. Giunia. Jedan od sponzora Skupštine "3M" priredio je koktel za sve sudionike Skupštine.

U sklopu radnoga dijela Skupštine organizirana je rasprava o Nacrtu zakona o knjižnicama koja je pobudila veliko zanimanje, pokazavši da su knjižnični djelatnici nedovoljno obaviješteni o tijeku rada na Nacrtu zakona. Ponovljeni su upiti vezani uz probleme koji su i inače prošlih godina izazvali najviše pozornosti i rasprava u Društvu. Nakon diskusije i dodatnih objašnjenja, zaključeno je da se na adresu Društva dostave prijedlozi za poboljšanje teksta Nacrta zakona, kako bi predsjednica Društva mogla upozoriti ministra kulture o mogućim izmjenama i dopunama Nacrta zakona.

U nastavku su sudionicima sažeto predstavljena izlaganja i diskusije u sklopu triju tematskih cjelina. U sklopu tematske cjeline "Školovanje knjižničarskog osoblja u Hrvatskoj i u svijetu" (moderator T. Aparac) obrađena su pitanja vezana uz praktičnu nastavu na studiju bibliotekarstva, uz broj studenata koji se školuju na redovnome studiju i studiju uz rad te kroz stručne ispite, uz dislociranje studija, posebno u vezi osnivanja studija knjižničarstva na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, uz uvođenje novih tehnika i telekomunikacija u nastavu, posebno sa stajališta kritičkog i analitičkog procjenjivanja uloge novih tehnologija u knjižničarstvu i dr.

U sklopu tematske cjeline "Permanentno obrazovanje i usavršavanje" (moderator A. Malnar) raspravljalo se o potrebi stalnog stručnog usavršavanja knjižničarskog osoblja u različitim područjima djelovanja vezano uz odredbe Zakona o radu, o potrebi usustavljenog pristupa organizaciji pripravnika i održavanju ko-

raka s novim radnim tehnikama i metodama.

U sklopu treće tematske cjeline "Odnos knjižničarske struke i društvene zajednice" (moderator A. Horvat) održan je veći broj izlaganja posvećenih statusnim pitanjima, recepciji knjižničara u javnosti i novim pomagalima i službama koje se uvode u knjižnice. Istaknuto je da su nova pomagala i službe potrebni da bi knjižnice mogle ispuniti svoju ulogu u demokratskom društvu koje se izgrađuje.

Na osnovi izlaganja usvojeni su sljedeći zaključci:

- Konstatirajući sa žaljenjem da je status struke u društvu nizak, Hrvatsko bibliotekarsko društvo smatra da je prijeko potrebno uz ostalo raditi na podizanju obrazovne razine knjižničnih djelatnika, posebice s obzirom na novu tehnologiju i ovladavanje informatičkom pismenošću,
- HBD će nastojati struku učiniti prepoznatljivom i prisutnom u javnosti i u medijima,
- HBD se zalaže za sustavno uvođenje u rad pripravnika i predlaže knjižnicama i matičnim službama da oblikuju odgovarajuće programe,
- Treba raditi na stalnoj profesionalizaciji struke, s osobitim naglaskom na društvenoj odgovornosti knjižnica prema osiguranju slobode pristupa građi i obavijestima za sve kategorije pučanstva,
- Društvo preporučuje svojim članovima da razrade i provedu programe edukacije korisničkih grupa,
- HBD treba poticati i nastaviti rad na izradi stručnog nazivlja.

Iz rasprave sudionika proizašla je potreba da se organizira ple-num o školovanju knjižničara. Kao vrijeme održavanja predložen

je mjesec svibanj 1997, a organizator je Društvo.

U svečanom dijelu Skupštine dodijeljena su najviša priznanja u struci - Kukuljevićeve povelje. (Vidi posebnu noticu.) Ustanovljena je i nova nagrada koju će Društvo dodjeljivati mladim knjižničarima. Nagrada nosi ime proslavljene hrvatske bibliotekarice dr. Eve Verone. (Pravilnik za dodjelu nagrade donosimo u ovom broju.)

U izbornom dijelu Skupštine, nakon što su predstavljeni izvještaji stručnih tijela i regionalnih društava, izabrano je novo rukovodstvo Društva. Za predsjednicu je jednoglasno ponovno izabrana mr. Dubravka Kunštek, za tajnicu Dunja Gabriel, a za blagajnika Mate Šikić. Delegati su potvrdili predložene članove Glavnog odbora: Marijanu Janeš-Zulj, Maricu Šapro-Ficović, Damjanu Frančić, Nadu Profozić, Suzanu Deak, Danicu Subašić, Jelenu Zelenko, Jasminku Jagačić, Ljubicu Radman, Ružicu Junačko, Mirjanu Puharić, Željana Čeča, Josicu Petrović i Višnju Bošnjak.

D. Kunštek

Pravilnik za dodjelu nagrade "EVA VERONA"

Čl. 1

Ustanovljuje se nagrada "Eva Verona", kao znak javnog priznanja, koja se dodjeljuje jednokratno mladim bibliotekarima, članovima HBD-a, za posebno zalaganje u radu, inovacije i promicanje bibliotekarske struke. Nagrada je nazvana imenom prof. dr. Eve Verone, istaknute hrvatske bibliotečne djelatnice i znanstvenice.

Čl. 2

Nagradu dodjeljuje Glavna skupština Hrvatskog bibliotekarskog društva na prijedlog Odbora. Nagrada se dodjeljuje na redovnoj godišnjoj skupštini (tj. svake dvije godine).

Čl. 3

Ocjenjivački odbor se sastoji od 5 članova koji između sebe biraju predsjednika Odbora. Mandat članova Ocjenjivačkog odbora traje do dodjele nagrade.

Čl. 4

Pravo predlaganja kandidata imaju svi članovi HBD-a, knjižnice, te članovi Ocjenjivačkog odbora. Obrazloženi prijedlozi dostavljaju se Glavnom odboru HBD-a. Predloženi kandidati ne mogu biti stariji od 35 godina života.

Čl. 5

Skupština dodjeljuje istovremeno najviše 5 nagrada.

Čl. 6

O dodijeljenim nagradama tajnik HBD-a vodi poseban upisnik.

Čl. 7

HBD upoznaje javnost o dodjeljivanju nagrade putem tiska i drugih sredstava informiranja.

Čl. 8

Poslovnik za rad Ocjenjivačkog odbora donosi Glavni odbor HBD-a.

Čl. 9

Pravilnik se objavljuje na Glavnoj skupštini Hrvatskog bibliotekarskog društva. Pročišćeni tekst pravilnika donesen u Primoštenu 27. rujna 1996. primjenjuje se od 27. rujna 1996.

U Primoštenu, 26. rujna 1996.

Zaključci 1. (konstituirajuće) sjednice Glavnoga odbora održane u Primoštenu 27. rujna 1996.

1. Izabrana su dva potpredsjednika Društva: Višnja Bošnjak iz DB Zagreb i Željani Čeč iz DB Varaždin.
2. Izabrani su članovi Nadzornog odbora: Marina Mihalić (predsjednica), Jasna Jednačak i Ivana Soljačić-Richter.
3. Potvrđeni su blagajnik Mate Šikić i tajnica Dunja Gabriel.
4. Predsjednici regionalnih društava (nakon konzultacija obavljenih u okviru svojih društava) trebaju za 2. sjednicu Glavnoga odbora prirediti prijedloge za upotpunjavanje zaključaka 30. Skupštine HBD-a. Oni će poslužiti kao smjernice za izradu programa rada Društva u idućem dvogodišnjem razdoblju.

D. Gabriel

Zaključci 2. sjednice Glavnoga odbora održane u Zagrebu 28. studenog 1996.

1. Prihvaćen je zapisnik 1. (konstituirajuće) sjednice Glavnoga odbora
2. Treba unapređivati hrvatsko-slovensku suradnju glede razmjene stručnjaka, informacija i glasila HBD-a i ZBDS-a.
3. Regionalna društva trebaju dostaviti pismene prijedloge

programa rada Društva u sljedećem dvogodišnjem razdoblju.

4. Treba ustanoviti Komisiju za promjenu Statuta HBD-a i odrediti rok do kojega treba prirediti izmjenu.
5. Potrebno je pravovremeno obavještavanje o organizaciji stručnih skupova kako bi se spriječilo preklapanje njihovih termina, te da zatim Stručni odbor odredi prioritete za pomoć pri njihovoj realizaciji.
6. Regionalnim društvima treba uputiti dopis IFLA-e kako bi mogla pravovremeno dostaviti prijedloge kandidata za članstvo u pojedinim IFLA-inim komisijama i sekcijama.
7. Potvrđuju se glavne urednice VBH-a, Društvenih izdanja i Novosti i prihvaća se prijedlog za proširenje broja članova uredništva.
8. Za predsjednicu Stručnoga odbora imenovana je Mirna Willer, a njezin prijedlog programa rada Odbora jednoglasno je prihvaćen.
9. Prihvaćen je prijedlog da HBD sudjeluje u organizaciji Konferencije o narodnim knjižnicama predviđene za drugu polovicu mjeseca rujna u Rijeci, kao i u organizaciji Savjetovanja iz problematike sveučilišnih knjižnica, u sklopu obilježavanja 370. obljetnice rada Sveučilišne knjižnice Rijeka, predviđenog za mjesec studeni ove godine.

D. Gabriel

Dodijeljena Kukuljevićeva povelja

Najviše priznanje knjižniarske struke u Hrvatskoj, KUKULJEVIĆEVA POVELJA, nakon dužeg je vremena, ove godine dodijeljena sljedećim istaknutim članovima Društva:

Dubravki BOŠNJAK, DB Split

Ljubici DUIC-JOVANOVIĆ, DB Varaždin

Veri ERL, DB Slavonije i Baranje

Dubravki KUNŠTEK, DB Zagreb

Aleksandri MALNAR, DB Zagreb

Đurdi MESIĆ, DB Zagreb (postumno)

Višnji SETA, DB Rijeka

Mati ŠIKIĆU, DB Zagreb

Srni VUKOVIĆ-MOTIL, DB Zagreb

Uredništvo čestita kolegama!

Plenum o obrazovanju

Na 30. skupštini, održanoj u rujnu 1996. godine u Primoštenu, raspravljalo se o pitanjima knjižničarske struke danas i u budućnosti. Jedan od zaključaka obvezao je Društvo da organizira plenum o školovanju knjižničnog osoblja. Organizaciju plenuma preuzela je na sebe Komisija za obrazovanje.

Jednodnevni plenum održat će se 20.5.1997. godine u Zagrebu, sa svrhom da okupi sve one koji su izravno vezani uz probleme školovanja knjižničnog osoblja u Hrvatskoj. Prva obavijest o održavanju plenuma poslana je početkom ožujka tijelima Društva, Vijeću za knjižnice Hrvatske, Katedri za bibliotekarstvo Filozofskoga fakulteta, nadležnim ministarstvima i matičnim bibliotekama.

Programski odbor u sastavu Tatjana Aparac, Aleksandra Malnar, Ljerka Markić-Čučuković, Ljubica Radman i Dubravka Stančin-Rošić izradit će polazišta za raspravu.

D. Stančin-Rošić

Obnovljen je rad Komisije za klasifikaciju i predmetno označavanje i održani su sastanci 26. veljače i 28. svibnja 1996. godine.

Članovi komisije su Zdenka Bubić (KGZ-Knjižnica Božidara Adžije), Durđa Jureša (KGZ-Knjižnica M. Jurić Zagorka), Jadranka Lasić-Lazić (Katedra za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta), Jelica Lešćić (Knjižnica HAZU), Marinka Perišić (KGZ-Gradska knjižnica), Jasna Petric (Knjižnica Hrvatskog državnog arhiva), Aida Slavić (Katedra za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta), Marta Softa (Knjižnica Plive), Dubravka Stančin-Rošić (NSK), Dušanka Štrbac (KGZ-Knjižnica Božidara Adžije), Milka Tica (Knjižnica Medveščak), Branka Turkulin (Knjižnica Instituta za turizam). Predsjednica je Jelica Lešćić (Knjižnica HAZU).

Plan i program rada Komisije:

1. Stručni katalog
- 1.1. Savjetodavni rad
- 1.2. Prijevod Priručnika za primjenu UDK (Guide to the use of UDC) autorice I. C. McIlwaine
- 1.3. Prijevod UDK tablica
- 1.4. Distribuiranje Glavne uputne datoteke UDK (UDC Master Reference File-MRF)

2. Predmetni katalog
- 2.1. Stanje prakse u našim knjižnicama
- 2.2. Objavljivanje prijevoda Smjernica za izradu preglednih predmetnih jedinica i uputnica (Guidelines for Subject Authority and Reference Entries - GSARE)
- 2.3. Teorijske osnove sustava za predmetno označavanje - autor M. Mikačić - stručna rasprava
3. Tezaurus - Micro/ISIS verzija općeg tezaurusa
4. Opći zadaci
- 4.1. Prijevodi/prikazi/bibliografje stručne literature za područje klasifikacije i predmetnog označavanja
- 4.2. Obavijesti o stručnim skupovima
- 4.3. Suradnja s Katedrom za bibliotekarstvo, NSK i drugim komisijama HBD-a.

Savjetodavni rad provodit će se temeljem pismenih upita i prijedloga bibliotekara-klasifikatora iz pojedinih knjižnica. Poziv na suradnju upućen je pojedinim knjižnicama u ožujku 1996. godine. Komisija očekuje odziv bibliotekara-klasifikatora, jer smatra da se zajedničkim dogovorima može doći do prihvatljivih rješenja.

Komisija podupire prevođenje međunarodno prihvaćenih priručnika. Rad na prijevodu Priručnika za korištenje UDK je u tijeku, a Smjernice za izradu preglednih predmetnih jedinica i uputnica su prevedene i njihovo objavljivanje je u nadležnosti Uredničkog odbora Društvenih izdanja. Komisija će pratiti rad NSK na prevođenju UDK tablica i distribuiranju MRF-a.

Trebalo bi započeti rad na micro/ISIS verziji općeg tezaurusa na temelju već izrađenih tezaurusa za područje filozofije i povijesti odnosno teorije književnosti. Prethodno treba definirati izvore za izgradnju tezaurusa za ostala stručna područja, kao i način rada. Ovo su temeljne odrednice rada Komisije, koje će se po potrebi dopunjavati i/ili detaljnije razraditi na sastancima Komisije na temelju suradnje članova Komisije i bibliotekara-klasifikatora u pojedinim knjižnicama.

J. Lešćić

■ Komisija za klasifikaciju i predmetno označavanje HBD-a organizira stručni skup na temu

Predmetna obrada - ishodišta i smjernice.

Vrijeme održavanja: listopad 1997. godine.

Programski odbor: Jadranka Lasić-Lazić, Dubravka Stančin-Rošić, Mirna Willer, Jasna Petric, Zdenka Bubić i Jelica Lešćić.

Pod teme; načela predmetne obrade (preporuke IFLA-e, međunarodna praksa, predmetna obrada u online sredini), predmetna obrada u Hrvatskoj, povijest, stanje, smjernice.

Sažetak izlaganja treba poslati do 15. travnja 1997. na adresu: Jelica Lešćić, Knjižnica HAZU, Zrinski trg 11.

■ Vlada Republike Hrvatske povjerala je projekt izrade nomenklature zanimanja skupini stručnjaka u Ministarstvu rada i socijalne skrbi. U nomenklaturi se, uz nazive zanimanja u pojedinim strukama koje su okupljene po srodnosti, javlja i oznaka složenosti zanimanja. Prema sadašnjem prijedlogu nomenklature najviši stupanj složenosti koji se može postići u bibliotekarskoj struci odgovara visokoj spremi, pa se prema tom prijedlogu bibliotekarski savjetnici i viši bibliotekari ne bi ni po čemu razlikovali od bibliotekara. Taj stav sastavljači nomenklature argumentiraju time što najviši stupanj složenosti mogu dobiti samo zanimanja za koja je potreban znanstveni stupanj (magisterij odnosno doktorat). Prema našim sadašnjim uvjetima, koje utvrđuje Vijeće za knjižnice Hrvatske, viši bibliotekar i bibliotekarski savjetnik ne moraju imati znanstveni stupanj, te zato ne mogu biti uvršteni u zanimanja s najvišim stupnjem složenosti. Nakon nekoliko sastanaka, kojima su prisustvovali oni istaknuti članovi Društva koji su se i dosad bavili statusnim pitanjima i nakon dosta oklijevanja i nedoumice, odlučeno je da se sastavljačima nomenklature ipak pošalje prijedlog izmjene. U tom se prijedlogu traži da se viši bibliotekar izjednači s magistrom znanosti, a bibliotekarski savjetnik s doktorom znanosti. Hoće li taj prijedlog biti prihvaćen, ne znamo. No, sigurno je da pitanje uvjeta za stjecanje najviših zvanja u struci nije najsigurnije riješeno i da bi Vijeće za knjižnice Hrvatske tim uvjetima trebalo ponovno posvetiti dio svoje pažnje.

A. Horvat

■ Na poticaj Komisije za kompjutorizaciju, kao i njezine predsjednice Mirne Willer, Društvo je prihvatilo organizaciju seminara pod nazivom "Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture". Predviđa se da će se seminar održati u Rovinju 20. i 21. studenoga 1997. Hrvatsko arhivističko društvo, Hrvatski državni arhiv, Muzejsko-dokumentacijski centar, CARNet, Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta zamoljeni su da budu suorganizatori. U sklopu seminara održat će se više pozvanih predavanja, četiri radionice, te prezentacije i demonstracije programa i mrežnih službi i pomagala.

Narodne knjižnice – izazov promjena, savjetovanje o narodnim knjižnicama

U Hotelu Excelsior u Lovranu održat će se 25. i 26. rujna 1997. savjetovanje za knjižničare narod-

nih knjižnica pod naslovom "Narodne knjižnice - izazov promjena".

Savjetovanje je rezultat sudjelovanja hrvatskog predstavnika u Međunarodnom savjetodavnom tijelu s partnerskim Phare-ovim Projektom razvoja narodnih knjižnica. Organizatori savjetovanja su HBD i Gradska biblioteka Rijeka.

Na savjetovanju će biti prezentirano nekoliko pozvanih izlaganja inozemnih stručnjaka iz Finske, Švedske, Engleske, Francuske i Slovenije te pozvana predavanja hrvatskih stručnjaka na podteme: narodne knjižnice u informacijskom društvu, nove usluge, marketing, upravljanje, statističke metode, vrednovanje usluga, djeca i adolescenti kao korisnici narodnih knjižnica, narodne knjižnice kao potpora demokratskim procesima. Predviđen je blok kratkih izlaganja "iz naše knjižničarske prakse".

Još je uvijek otvoren poziv za referate na posteru. Naslove i kratke sažetke treba poslati do 30.

svibnja 1997., a postere do 15. rujna 1997. godine. Cilj je savjetovanja animacija profesionalne zajednice i djelotvorno suočavanje s dinamičnim promjenama u kojima živimo, predstavljanje narodnih knjižnica u javnosti i medijima, pokušaj realnog sagledavanja i ocjene sadašnjeg stanja s naznačenim jasnim perspektivama o tome što treba dalje činiti.

Savjetovanje o narodnim knjižnicama trebalo bi postati redovito i održavati se bijenalno, između skupština HBD-a.

Prijave referata na posteru, sugestije i prijedlozi dostavljaju se koordinatoru savjetovanja: M. Šegota-Novak, Gradska biblioteka Rijeka, 51000 Rijeka, M. Gupca 23.

Prijave za sudjelovanje na savjetovanju primaju se do 30. lipnja 1997. na adresi: Gradska biblioteka Rijeka, 51000 Rijeka, M. Gupca 23, s naznakom "za savjetovanje".

M. Šegota-Novak

IZ REGIONALNIH DRUŠTAVA

DB Dubrovnik

■ Od 26. do 28. veljače 1996. Društvo je, uz financijsku potporu Instituta Otvoreno društvo iz Budimpešte, organiziralo seminar "Pretraživanje elektroničkih izvora informacija". Seminar je bio namijenjen širokom krugu korisnika znanstvenih informacija s područja naše županije, knjižničarima i stručnjacima iz ekonomskih, pomorskih i zdravstvenih djelatnosti te crkvenih ustanova. U prvom je dijelu seminara dr. Tatjana Aparac održala predavanje o povijesti informacijske znanosti, a dr. Maja Jokić govorila je o načinima pronalazjenja znanstvenih informacija. Dr. M. Jokić bila je ujedno i voditeljica praktičnog dijela seminara u kojemu su korisnici pretraživali podatke online, na CD-ROM-u i na Internet-u. Program je održan u Dubrovniku i u Gradskoj knjižnici u Korčuli. Tijekom seminara predstavljena je i knjiga dr. Dore Sečić "Informacijska služba u knjižnici".

■ Izborna skupština

Dana 17. rujna 1996. u Međunarodnom je središtu hrvatskih

sveučilišta održana izborna skupština Društva. Za predsjednicu je po drugi put izabrana Marica Šapro-Ficović (Narodna knjižnica Grad), za tajnika Antun Česko (Pomorsko-tehnička škola), a za rizničara Ksenija Brbora (Narodna knjižnica Grad).

Na Skupštini su podnesena sljedeća izvješća:

- izvješće o radu i aktivnostima Društva u proteklomu dvogodišnjem razdoblju (M. Šapro-Ficović)
- izvješće predsjednice Društva o općoj skupštini ALAe (New York City, 5.-10. srpnja 1996.) i IFLAe (Peking, 26.-31. kolovoza 1996.)
- izvješće o poslovanju i završni račun za 1995. g.
- izvješće predsjednice Društva sa sjednice Glavnog odbora Hrvatskoga bibliotekarskoga društva u Zagrebu od 1994. do 1996.

O svim izvješćima vodila se rasprava. Utvrđene su smjernice rada Društva u narednom razdoblju. Za "Mjesec knjige" Društvo planira organizaciju izložbe, predavanja i okrugloga stola iz područja knjižničarstva.

■ 23. travnja 1997., povodom Svjetskog dana knjige i autorskog prava, Društvo je u suradnji s Maticom hrvatskom Dubrovnik, organiziralo izložbu "Čitanje-bлаго života". Na izložbi su predstavljeni reklamni "READ" poster i drugi promidžbeni materijali s godišnje konferencije i izložbe Američkog bibliotekarskog društva u New Yorku 1996. godine. Izložbu je u ime organizatora uvodnim riječima otvorila mr. Anica Kisić, voditeljica Pomorskog muzeja u Dubrovniku, a zatim je Marica Šapro-Ficović govorila o sadržaju i ciljevima izložbe. Naglasila je da je cilj izložbe prikazati način na koji američka knjižničarska struka danas promiče knjigu, čitanje i knjižnice. Uz A. Kisić (postav izložbe) i M. Šapro-Ficović (ideja, izbor izložaka, tekst) doprinos održavanju ove nekonvencionalne izložbe dali su i poznati književnik i prevodilac, akademik Luko Paljetak (naziv, izbor izreka o knjizi) i akademski slikar Lukša Peko (dizajn plakata). Izložba će u Salonu Matice hrvatske na Stradunu (Placa) biti otvorena tijekom cijelog svibnja.

M. Šapro-Ficović

DB Slavonski Brod

Društvo je, u suradnji s Gradskom knjižnicom Slavonski Brod, za knjižničare Brodsko-posavske županije organiziralo dva predavanja koja su održali gosti iz Zagreba. Najprije je 24. veljače 1997. predstavljena knjiga dr. Jadranke Lasić-Lazić *Znanje o znanju*. O knjizi su govorili njezini recenzenti dr. Aleksandar Stipčević i dr. Vjekoslav Afrić. Dr. Stipčević je izrazio posebno zadovoljstvo što je objavljena još jedna knjiga koja će doprinijeti unapređenju struke. Nakon predstavljanja, gosti su posjetili gradilište Gradske knjižnice Slavonski Brod i izrazili iskrenu želju da Knjižnica što prije uđe u preuređeni prostor.

Zatim je 3. ožujka 1997. Anica Grošinić, stručna suradnica u matičnoj službi Knjižnica grada Zagreba, održala zanimljivo predavanje o uređenju knjižnica. Predavanju su uz knjižničare Brodsko-posavske, Požeško-slavonske, Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije, prisustvovali i načelnici općina te ravnatelji srednjih i osnovnih škola Brodsko-posavske županije. Bio je izložen i velik broj fotografija iz suvremeno opremljenih i uređenih knjižnica.

R. Junačko

DB Split

U proteklom se razdoblju u regiji naredalo nekoliko važnih događaja za Društvo, a i za ukupnu djelatnost. Prvi u nizu jest 30. skupština Hrvatskog bibliotekarskog društva kojoj smo bili doma-

ćini u Primoštenu, od 26. do 28. rujna 1996. Velik dio domaćinskog posla obavili su kolege iz Šibenika, uz suradnju i vodstvo članova organizacijskog odbora iz Zagreba (S. Vuković-Mottl, D. Gabriel, D. Stančin-Rošić, M. Šikić, M. Zenić, D. Živković) i članova organizacijskog odbora iz Splita (M. Zenić, E. Bačić, G. Miolin, N. Vrsalović, I. Vuković).

Drugi je događaj niz manifestacija koje su se povodom zatvaranja "Mjeseca knjige" odvijale u Splitu 14. i 15. studenoga 1996. Pored članova Hrvatskog bibliotekarskog društva i Društva bibliotekara Split, bili su nazočni predstavnici mnogih drugih regionalnih društava.

U listopadu je organizirano studijsko putovanje u Beč (posjet Nacionalnoj knjižnici) i Zagreb (posjet Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici) u kojemu je sudjelovao velik broj članova iz Splitsko-dalmatinske i Šibenske županije. U rujnu ove godine održana je izborna skupština našega Društva na kojoj je izabrana nova uprava: predsjednica je Mirjana Puharić (Klinička bolnica Split), a članovi Glavnoga odbora su Marina Katusić-Martinović, Nada Vrsalović, Edita Bačić, Ingrid Poljanić, Vesna Ursić, Eli Pecotić, Milivoj Zenić, Gorana Dvornik i Mihaela Kovačić (blagajnica).

Glasnik Društva bibliotekara Split i dalje ostaje najvažnija briga pa smo sigurni da će na vrijeme izići i sljedeći broj 5/97. Glavna urednica Glasnika je Ivanka Kuić, a ostali su članovi uredništva Nada Anzulović, Edita Bačić, Marina

Katusić-Martinović i Vesna Miha-nović.

Za naredno razdoblje Društvo priprema novi plan i program, čiji detalji još nisu sasvim razrađeni, ali jedno je sigurno: moto rada u narednom razdoblju jest edukacija, profesionalizacija, promicanje struke!

E. Bačić

DB Zagreb

U četvrtak 20. lipnja 1996. godine u prostorijama Gradske knjižnice na Starčevićevom trgu predstavljena je knjiga dr. Mire Mikačić *Teorijske osnove sustava za predmetno označivanje*. Knjiga, koju je objavilo Hrvatsko bibliotekarsko društvo kao sedmu u nizu Posebna izdanja, rađena je na temelju doktorske disertacije obranjene na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1991. godine. Ova opsežna knjiga, tiskana na 435 stranica, rezultat je dvadesetogodišnjega istraživanja i rada autorice na području sadržajne obrade. Radi se o sveobuhvatnom i temeljitom radu koji predstavlja sukus svega značajnijeg što je u svijetu ikad bilo istraženo i napisano o teoriji i praksi predmetnog kataloga. Na osnovi svoga bogatoga teoretskog i praktičnog znanja, autorica u posljednjem poglavlju knjige predlaže vlastiti originalni sintaktički sustav za označivanje predmeta.

Knjigu su uz prisustvo i sudjelovanje autorice brojnom slušateljstvu predstavili Dubravka Stančin-Rošić i Josip Stipanov.

D. Stančin-Rošić

VIJESTI IZ EBLIDAE

Iz EBLIDAEina magazina Information Europe br. 4, za prosinac 1996., prenosimo izbor članaka i obavijesti.

AUTORSKO PRAVO

Sastanak EBLIDAE i DG XV radi rasprave o novim prijedlozima u svezi sa zaštitom autorskih prava u sklopu WIPOa

Tijekom sastanka koji je 18. listopada 1996. održan između predstavnika DG XV Europske komisije i predstavnika EBLIDAE, gospodin Jörg Reinbothe (ravnatelj Odjela za autorska prava DG

XV), objasnio je zašto novi propisi WIPOa u području zaštite autorskih prava ne mogu i neće uskladiti nacionalne zakone, pa ni one koji se odnose na knjižnice.

U suprotnosti sa zahtjevom Europske unije da se usklade (reproduktivna) prava u zemljama članicama, kako bi se moglo stvoriti jedinstveno tržište, WIPO ima cilj postaviti svjetske minimalne standarde za zaštitu autorskih prava. Na potpisnicima je ugovora

da uključe te standarde u nacionalne zakone i odrede iznimke za knjižnice. Bernska konvencija ne drži iznimke obveznima pa se one ne mogu propisati obveznima ni u kojim dodatnim ugovorima, jer bi to poremetilo koncepciju Bernske konvencije.

Europska unija trenutno radi na nastavku *Zelene knjige o autorskim i srodnim pravima*, koja će uključivati i iscrpan popis izuzetaka.

Na ovome se sastanku detaljno raspravljalo o člancima ugovora važnim za knjižnice, koji se odnose na zaštitu književnih i umjetničkih djela. Objasnjeno je da prijedlozi WIPOa moraju biti dovoljno sažeti da bi se mogli odnositi i na budući razvoj, iako bi ih to moglo učiniti nerazumljivima. Julien van Borm iz Sveučilišne knjižnice u Antwerpenu naglasio je da su sadašnji zakoni o zaštiti autorskih prava previše povezani s gospodarskim interesima pa se čini da su tako više naklonjeni nakladnicima nego samim autorima.

U kontekstu prijedloga WIPOa od vitalnog je značaja za nacionalna knjižničarska društva zalaganje da se postojeće iznimke za knjižnice u tiskanoj okolini primijene i u digitalnom okruženju na nacionalnoj razini. EBLIDA će izbliza pratiti daljnji tijek razvitka *Zelene knjige o zaštiti autorskih prava* te će o tome redovito izvještavati čitatelje. U međuvremenu je gospodin Reinbothe primio primjerak EBLIDINE izjave o prijedlozima WIPOa, pripremljene na seminaru u Oslu 4. i 5. studenoga.

25. prosinca 1996. EBLIDA je primila gospodina Reinbothea po drugi put, kako bi raspravili pojedinosti u svezi sa izjavom i priopćenjem Europske unije pod nazivom *Nastavak Zelene knjige o autorskom i srodnim pravima* u Informacijskom društvu, koje je usvojila Europska komisija 20. studenoga 1996. Daljnji su sastanci s gospodinom Reinbotheom predviđeni za početak 1997. godine.

Provođenje Smjernice o pravnoj zaštiti baza podataka

11. ožujka 1996. Vijeće ministara usvojilo je Smjernicu o pravnoj zaštiti baza podataka. Smjernica donosi novo "sui generis" pravo za tvorce baza podataka, koje traje 15 godina, da bi se zaštitilo njihovo ulaganje vremena, novca i napora, neovisno o tome je li baza podataka inovacija.

Smjernica također omogućuje usklađivanje elemenata zakona o autorskim pravima koji se mogu primijeniti na ustroj baza podataka. Njene su odredbe primjenjive na elektroničke baze podataka i na baze podataka na papiru.

Prema riječima glasnogovornika Europske komisije, Smjernica ističe usklađivanje interesa proizvođača baza podataka i pravnih interesa njihovih korisnika. Nadalje, posebna je pozornost posvećena situacijama kada su dijelovi sadržaja baza podataka namijenjeni potrebama izobrazbe, kao i potrebama znanstvenih istraživanja.

No, to je samo djelomično točno. Naime, članci 6 i 9 Smjernice utvrđuju iznimke među ograničenjima navedenim u Smjernici. U oba članka predviđa se da zemlje članice utvrde iznimke. To znači da nacionalna knjižničarska društva moraju predložiti svojim vladama da u nacionalne zakone uvrste opcije navedene u Smjernici. Da bi se postigao pozitivan učinak, knjižničarska društva će morati imati dobro upućene i pripremljene zastupnike koji će moći štiti njihove interese suprotstavljene interesima industrije.

Smjernica će morati biti unesena u nacionalne zakone o zaštiti autorskih prava prije siječnja 1998. godine.

Prihvaćeno Priopćenje o autorskim i srodnim pravima u Informacijskom društvu

Europska komisija je 20. studenoga 1996. usvojila *Priopćenje o autorskim i srodnim pravima* u Informacijskom društvu. Radi se, naime, o nastavku *Zelene knjige o autorskom pravu*, objavljene u srpnju 1995. godine. Očekuje se da će Europska komisija donijeti zakonske propise utemeljene na ovom priopćenju u prvoj polovini 1997. godine.

U priopćenju je Europska komisija obnovila sva pitanja o koji-

ma se govori i u *Zelenoj knjizi* iz 1995. godine te istakla četiri prioriteta u području pravnog djelovanja, kako bi se otklonile neispravnosti u natjecanju među zemljama članicama i/ili značajne prepreke u trgovini službama i proizvodima zaštićenim zakonom o autorskim pravima.

Sljedeća su četiri prioriteta:

- pravo reprodukcije
- izvješćivanje javnosti
- pravna zaštita sustava koji nisu predviđeni za kopiranje
- pravo raspačavanja

Prema iskazu Europske komisije, druga jednako značajna pitanja vezana uz autorska prava u Informacijskom društvu (koja se odnose na prava emitiranja, vođenja prava, moralna prava te primjenu i provođenje zakona) zahtijevaju daljnje razmatranje i razradu prije nego što budu usvojena. To, između ostalog, povlači za sobom potrebu za vrednovanjem daljnjeg razvitka tržišta pomoću studija i/ili kontakata sa zainteresiranim organizacijama i zemljama članicama. Neke od navedenih inicijativa već su započete, dok će druge doći u obzir tijekom godine.

Priopćenje se temelji na rezultatima savjetovanja započetim 1995. godine, prihvaćanjem *Zelene knjige o autorskim i srodnim pravima* u Informacijskom društvu. EBLIDA je organizirala širu diskusiju među svojim članovima i poslala iscrpne odgovore Europskoj komisiji u studenom 1995. godine. Sve u svemu, pristiglo je više od 350 komentara zainteresiranih strana. Konferencija u Firenci, održana u lipnju 1996., obilježila je kraj ovog opsežnog savjetovanja koje je trajalo gotovo dvije godine.

Priopćenje o autorskim i srodnim pravima dio je nastojanja Europske komisije da uspostavi fleksibilan pravni okvir za jedinstveno tržište za usluge u Informacijskom društvu.

INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA

Višejezična pomagala za knjižnice na WWWu

Odjel Europske komisije DG XIII sastavio je popis raspoloživih višejezičnih pomagala i službi na WWWu. Popis je koncipiran kao služba u sektoru "Telematics for

Libraries" RTD programa pod nazivom Telematics Applications. Sadrži rječnike i tezaure na različitim jezicima, višejezične službe podrške, terminološke banke podataka, kao i prevodilačke službe. U dodatku ovome popisu nalazi se nekoliko projekata programa

Telematics Applications. Također je omogućeno i izravno povezivanje. Ulaskom u upotrebu novih pomagala i službi, popis će biti proširivan.

Popis se nalazi na WWW adresi: <http://www2.echo.lu/libraries/en/mling.html>

Natjecanje gradova u razvitku informacijskih tehnologija u službi građanstva

26. svibnja 1994. godine, grupa istaknutih pojedinaca na čelu s povjerenikom Martinom Bangemannom predstavila je izvješće o posebnim mjerama koje Europska unija i zemlje članice moraju razmotriti, a tiču se razvoja infrastrukture u području informacija. U izvještaju pod nazivom "Europa i opće informacijsko društvo - preporuke Europskom Vijeću" nalazi se, između ostalog, i poziv za djelovanje, u deset različitih područja: telekomunikacije, sveučilišne mreže, učenje na daljinu, informatizacija SMEsa, vođenje cestovnog prometa, kontrola zračnog prometa, zdravstvena njega, elektroničko licitiranje, javna administracija i gradske informacijske prometnice. Za svako od ovih područja navodi se niz mjera i nagla-

šava se da postoji velika potreba za sveobuhvatnim izvještavanjem o informacijskoj tehnologiji i njejoj uporabi u gradovima.

Nakon čitanja Bangemannovog izvješća, stockholmske gradske vlasti s oduševljenjem su prihvatile predstavljeni koncept i pozvale sve europske gradove s više od 400.000 stanovnika da na natjecanju predstavljaju svoje projekte. Cilj natjecanja je razvitak informacijskih tehnologija namijenjenih građanstvu. Europska komisija je ubrzo pokazala velik interes za projekt i ponudila svoju podršku. Sljedećih dvadeset i pet europskih gradova prihvatilo je izazov i poslalo svoje projekte na natjecanje u deset kategorija: Amsterdam, Antwerpen, Barcelona, Beč, Berlin, Bologna, Bradford, Bremen, Bruxelles, Budimpešta, Edinburgh, Eindhoven, Gothenburg, Hamburg, Hannover, Helsinki, Den Haag, London, Lyon,

Manchester, Modena, Pariz, Rotterdam, Stockholm, i Utrecht.

No, krajnji cilj Bangemannova izazova nije samo proglašenje pobjednika, već i poticanje gradova da uče jedni od drugih, izvještavajući o novim službama za svoje građane. Da bi se to postiglo, organizirat će se niz konferencija i seminara diljem Europe, na kojima će se prikazati praktična primjena projekta. Iako će se na natjecanje prijaviti projekti u kojima je primijenjena najmodernija informacijska tehnologija, nagrade se neće dodjeljivati onim projektima koji predstavljaju posljednju riječ informacijske tehnologije, nego najkorisnijima. Službe namijenjene građanstvu su, uostalom, i osnovni cilj informacijskog društva.

Više obavijesti može se dobiti na sljedećoj WWW adresi:
<http://www.stockholm.se/bm/affisch.html>

SREDNJA I ISTOČNA EUROPA

Plan djelovanja za Srednju i Istočnu Europu

Na drugom skupu zemalja članica Europske unije i Srednje i Istočne Europe o Informacijskom društvu, održanom u Pragu 12. i 13. rujna 1996., sastali su se predstavnici poslovnih, vladinih i znanstvenih organizacija (uključujući i predstavnike nekoliko knjižnica) da bi dogovorili pan-eu-

ropsku strategiju za Informacijsko društvo.

U svom je uvodnom govoru Martin Bangemann, povjerenik za industriju i telekomunikacije, naglasio važnost bliske suradnje Europske Unije i zemalja Srednje i Istočne Europe. Važni su primjeri suradnje standardizacija, uspostava zajedničkog pravnog sustava radi osnivanja jedinstvenog eu-

ropskog tržišta za nove službe te različiti pilot-projekti kojima je cilj buđenje javne svijesti i prikazivanje dobrih Informacijskog društva za građanstvo. Usvojen je plan djelovanja s 30 prijedloga za različite projekte.

Plan djelovanja dostupan je na sljedećoj WWW adresi:
<http://www.ispo.cec.be>

NAOBRAZBA

Natječaj za "Socrates" u 1997.

"Socrates", program Europske unije za suradnju na polju naobrazbe, obuhvaća razdoblje od 1995. do 1999. godine i raspolaze svotom od 850 milijuna ECUa. Odnosi se na 15 zemalja članica, Island, Lihtenštajn i Norvešku. Program "Socrates" pruža mogućnost unapređenja suradnje na sljedećih šest polja: visoka naobrazba ("Erasmus"), škol-

ska naobrazba ("Comenius"), poduka jezika ("Lingua"); otvoreno učenje i učenje na daljinu, naobrazba odraslih te razmjena obavijesti i iskustava o sustavima i politici naobrazbe.

Osim spomenutih sektora postoje i stipendije za pripreme posjete ili tzv. dopunske mjere, koje uključuju i izvore financiranja djelatnosti europskih udruga na polju naobrazbe, tečajeve za poboljšanje europske suradnje u

svim područjima naobrazbe i dr. Pojednosti o prijavi, rokovima i kriterijima za odabir tijekom kalendarske godine 1997., nalaze se u vodiču koji je za ovu priliku nedavno izišao iz tiska.

Vodič i daljnje pojednosti mogu se dobiti na adresi: Technical assistance office (TAO), Socrates and Youth, rue Montoyer 70, B-1000 Bruxelles, tel.: +32-2-233 01 11, faks: +32-2-233 01 50.

PROJEKTI

Projekt DESIRE - knjižničari na Internetu

DESIRE, projekt koji financira Europska unija, poziva knjižničar-

re diljem Europe da pomognu u stvaranju europskog izlaza na Internet obavijesti iz područja društvenih znanosti. Cilj je osnivanja ove službe pomoći brojnim struč-

njacima iz područja društvenih znanosti i knjižničarima širom Europe i to:

- ponudom brzog, jednostavnog i slobodnog pristupa izvorima

iz područja društvenih znanosti na Internetu,

- razvijanjem pretraživoga kataloga svjetskih izvora na Internetu, na svim europskim jezicima,
- uključivanjem samo onih izvora koji se odlikuju visokom kvalitetom i koje su odabrali i opisali knjižničari ili stručnjaci iz područja društvenih znanosti.

Služba će biti dostupna na World Wide Webu, a održavat će je i njome upravljati osoblje Sveučilišta u Bristolu, u Velikoj Britaniji. Njome će se moći služiti i knjižničari u cijeloj Europi, koji će moći upotpunjavati katalog izvorima, ako imaju pristup WWWu.

Knjižničari se pozivaju da pomognu izgraditi zbirku relevantnih i visoko kvalitetnih izvora na Internetu, što obuhvaća izradu kataloga unošenjem jedinica u Web obliku. Jednom uneseni podaci poput naslova, autora, kratkog opisa izvora i ključnih riječi, pritiskom na tipku šalju se izravno u katalog. Čitav postupak traje svega nekoliko minuta.

U navedenoj će službi biti dostupni izvori iz svih područja društvenih znanosti, iz različitih zemalja i na više jezika. Svi izvori moraju služiti stručnjacima iz područja društvenih znanosti. Izvori obuhvaćaju arhive podataka, elektroničke časopise, popise rasprava i Web poslužitelje. Informacije moraju biti mjerodavne, a izvori mogu biti akademski, vladi-

ni, izvori društvenih organizacija ili individualnih stručnjaka.

Na pomolu je veoma zanimljiv projekt za knjižničare, koji će unaprijediti raspačavanje i suradnju na polju knjižničarstva te omogućiti zajednički rad knjižničarima iz svih kutaka Europe s ciljem stvaranja jedinstvene službe koja će biti od velike pomoći korisnicima knjižnica širom Europe. Projekt pruža mogućnost knjižničarima da na djelotvoran način stvaraju visoko kvalitetne izvore podataka na Internetu, dostupne korisnicima, koji se ne moraju zamarati tehničkim i administrativnim pitanjima. Također, omogućuje i korištenje informacijskih vještina europskih knjižničara, čije umijeće odabira i katalogizacije te ekspertno znanje iz određenih područja može biti od velike koristi istraživačima širom kontinenta.

DESIRE je jedan od najvećih projekata odjela Telematics for Research u Četvrtom okvirnom programu, koji financira Europska unija. Članovi projekta nalaze se na brojnim sveučilištima i tvrtkama diljem Europe, a od siječnja 1996. rade na nizu povezanih projekata koji imaju za cilj unaprijediti Web tehnologiju i stvoriti pokusne informacijske službe, namijenjene za pomoć europskim istraživačima.

Pomagala za pretraživanje na Internetu već postoje, ali ono po čemu se projekt izrade kataloga DESIRE razlikuje od raznih 'search enginesa', 'Web-crawlersa' i robota, značajan je ljudski dopri-

nos, koji sa sobom donosi povećanje kvalitete. Knjižničari prosuđuju o kakvoći i važnosti izvora, što omogućuje pročišćavanje "smeća", kojega ima tako mnogo na Internetu. Tako se krajnjim korisnicima ušteduje frustracija i gubitak vremena, koji su inače karakteristični za pretraživanje na Internetu.

Projekt će se izgrađivati na već postojećim aktivnostima SOSIGa (Social Science Information Gateway), smještenog na Sveučilištu u Bristolu, koji se do sada razvijao za potrebe istraživača u Velikoj Britaniji. SOSIG financiraju Program za elektroničke knjižnice i Vijeće za gospodarska i društvena istraživanja. Trenutno SOSIG sadrži više od 1.500 izvora i vrlo je popularan u svijetu, s više od 70.000 pretraživanja mjesečno. Zainteresirani mogu steći predodžbu o službi kakvoj teži DESIRE, obrate li se na SOSIGovu WWW adresu:

<http://www.sosig.ac.uk>

Sudjelovanje u projektu može se kretati od povremenog dostavljanja podataka o kvalitetnim izvorima na Internetu, do redovitog katalogiziranja izvora s određenog područja ili na određenom jeziku.

Svi zainteresirani mogu popuniti obrazac na WWW adresi:

<http://www.sosig.ac.uk/desire.html>

Adresa el. pošte je: desire-demo@bristol.ac.uk

Poželjno je da se u projekt uključe ljudi koji mogu dostaviti podatke o izvorima i na drugim jezicima, osim engleskog.

OBJAVE

ELVIRA 4: Četvrta konferencija digitalnih knjižnica Velike Britanije

Konferencija digitalnih knjižnica Velike Britanije na temu elektroničkih knjižnica i istraživanja vizualnih informacija, održat će se u Milton Keynesu od 6. do 8. svibnja 1997. Niz konferencija o elektroničkim knjižnicama, pod nazivom ELVIRA, održava se već četvrtu godinu. To je jedan od ključnih europskih foruma za razvitak i istraživanje područja elektroničkih izvora, koje se razvija velikom brzinom. Ovo bi trebala biti jedna od najzanimljivijih konferencija do sada, jer će biti popraćena usporednim sastancima, specijaliziranim radionicama, bogatim društvenim programom i ostalim zanimljivim sadržajima.

Domaćin Konferencije je Institut za istraživanje elektroničkih knjižnica sveučilišta De Montfort, a sama Konferencija će se održati u privlačnom i zelenom krajoliku novog britanskog grada Milton Keynesa.

Podrobnije informacije o smještaju i mjestu održavanja konferencije bit će uskoro dostupne.

Ove godine konferencija ima cilj ponuditi raznolike prigodne programe te omogućiti stručnjacima iz ovoga područja da predstave svoje radove u najboljem svjetlu. Temelj ovogodišnje konferencije bit će osvrt na prethodne konferencije, te najnovije trendove, a vodit će se rasprave na sljedeće teme:

- sadržaj digitalnih izvora,
- socijalna i psihološka pitanja te srodna istraživanja,
- pitanja upravljanja,

- osiguranje,
- korisnička sučelja i općenito oblikovanje sustava,
- gospodarski aspekti i autorsko pravo,
- pohranjivanje i pretraživanje slika i ostale netekstualne građe.

Program i sadržaj prethodne konferencije ELVIRAE 3 još uvijek je dostupan na adresi:

<http://ford.mk.dmu.ac.uk/ELVIRA/fullprog.html>

Ostale obavijesti mogu se dobiti na sljedećoj adresi: ELVIRA 4 Organising Committee, International Institute for Electronic Library Research, De Montfort University, Hammerwood Gate, Kents Hill, Milton Keynes MK7 6HP, UK. Tel.: +44-1908-695511, el. pošta: elvira@dmu.ac.uk

Preveo i prilagodio A. Halonja

MJESEC HRVATSKE KNJIGE '96.

■ Mjesec hrvatske knjige '96. započeo je 15. listopada 1996. u Koprivnici otkrivanjem spomen-ploče na zgradi Knjižnice i čitaonice "Fran Galović". Ploča je postavljena prigodom 150. obljetnice osnivanja prve čitaonice te 640. godišnjice proglašenja Koprivnice slobodnim kraljevskim gradom. Oko dvije stotine knjižničara i drugih kulturnih djelatnika iz cijele Hrvatske prisustvovalo je svečanosti u dvorani "Domoljuba" gdje je ministar kulture mr. Božo Biškupić proglasio Mjesec hrvatske knjige otvorenim. U ime Programskog i organizacijskog odbora govorila je Anka Katić-Crnković, a zatim je sudionike pozdravila Diana Sabolović-Krajina. U glazbeno-poetskom dijelu programa nastupili su književnica Maja Gjerek-Lovreković i duo "Anima". U poslijepodnevnom su satima gosti posjetili atelje Ivana Večenaja u Goli te razgledali kuću Ivana Generalića i Galeriju u Hlebinama, a nakon prijema kod gradonačelnika Koprivnice, g. Vinka Špička, uslijedila je glazbeno-književna večer na kojoj se predstavila mlada koprivnička pijanistica Marija Pavlović te književnici Koprivničkog književnog kruga: Maja Gjerek-Lovreković, Pajo Kanižaj, Božidar Prosenjak i Dragutin Feletar.

Sljedećeg dana, 16. listopada, u Đurđevcu je tijekom prijedpodneva održan stručni skup pod nazivom "Knjižnice 21. stoljeća". Izlagачi, knjižničari iz Zagreba, Pule, Osijeka, Vinkovaca, Varaždina, Rijeke, Križevaca i Koprivnice, iznijeli su iskustva svojih knjižnica u pružanju novih vrsta knjižničkih usluga primjenom suvremenih tehnologija kao što su multimedija i Internet. Uslijedio je posjet novootvorenoj Knjižnici i čitaonici u Đurđevcu, Galeriji Ivana Lackovića Croate u Batinskama te Đurđevačkim pijescima. Na kraju su gosti razgledali izložbu "Rusko slikarstvo" u Galeriji "Stari grad" i prisustvovali književnoj večeri u hotelu "Picok", gdje je predstavljena knjiga Zdravka Seleša "Elegije Sigismunda Ernušta".

Lj. Ermečić

■ Gradska knjižnica "Ivan Vidali" iz Korčule pridružila se velikom broju knjižnica u Hrvatskoj koje Mjesec hrvatske knjige obilježavaju nizom kulturnih događanja i

pojačanim aktivnostima na promicanju kulture čitanja.

Obilježavanje Mjeseca hrvatske knjige '96. započelo je predavanjem dr. Alene Fazinić "Život i djelo Cvita Fiskovića" u sjećanje na nedavno preminulog akademika koji je svojim plodnim radom dao velik doprinos proučavanju i očuvanju naše zavičajne baštine. U knjižnici je postavljena izložba njegovih djela koju su u desetak dana posjetili mnogi Korčulani.

Dubrovački književnik Mato Jerinić predstavio je svoje novo djelo "Mjesec", roman o potresnim stradanjima na Golom otoku. Književna večer upotpunjena je gostovanjem glazbenika Antuna Tota Ričovića i snimkama dijelova romana glasom dramskog umjetnika Ede Peročevića.

Pjesnička večer "More u oku, more u srcu" izvedena je uz projekciju video filma "Što more more..." u suradnji s Udrugom prijatelja modrozelenih vrijednosti "Petar Giunio", čime je napravljen spoj lijepo riječi i slika mora kao sastavnog dijela života na otoku.

Najmlađi su dali svoj prilog obilježavanju Mjeseca knjige predstavljanjem "Memulice", godišnjeg biltena dječjeg vrtića Korčula, uz prigodni program u kojem su i sami sudjelovali.

Pored kulturnih sadržaja u Mjesecu hrvatske knjige '96., organizirali smo i održali nekoliko obrazovnih predavanja u cilju boljeg poznavanja i snalaženja u knjižničarskim poslovima. Mladi knjižničari Osnovne škole Petra Kanavelića iz Korčule prisustvovali su predavanju na temu "Put knjige od nabave do posudbe" uz praktični prikaz tehničke i stručne obrade knjige prije ulaganja na policu i posudbe. Za završne učenike gimnazije u Korčuli održana su predavanja po grupama na temu "Upoznajmo se s katalogom" kojom prilikom su upoznati sa svrhom i načinom izrade kataloga, kao i praktičnom upotrebom u knjižnicama. Poseban interes izazvao je organizirani rad na računalima pod nazivom "Računalo u knjižnici - igravimo se i učimo zajedno". U suradnji s poduzetom "Statusline" iz Korčule, učenicima Osnovne škole Petra Kanavelića i njihovim nastavnicima omogućeno je da jedan školski sat pro-

vedu upoznavajući se s brojnim mogućnostima rada na računalu kao što su: pretraživanje na Internetu, multimedijске aplikacije za učenje stranih jezika, stvaranje glazbe i slično. U dvodnevnom druženju s računalom kroz knjižnicu je prošlo oko 250 učenika i odraslih.

Uz izložbu kataloga hrvatskih nakladnika naše smo sugrađane redovito podsjećali na druženje s knjigom u organiziranim radio igrama "Poznajete li svoj grad" i "Pogodite nepoznati predmet u Gradskoj knjižnici". Pobjednici su nagrađeni knjigama. Nagradni radio kviz "Pogodite dječjeg pisca, djelo i lik iz djela" izazvao je veliko zanimanje mladih slušatelja koji su aktivno sudjelovali u zabavnoj i korisnoj igri poznavanja dječje književnosti. Pobjednik je nagrađen knjigom.

Kroz cijeli mjesec koji se tradicionalno zove Mjesec hrvatske knjige provedene su akcije besplatnog upisa u knjižnicu i vraćanja knjiga bez naplate zakasnine, što su iskoristili mnogi stari i novi korisnici.

T. Grbin

■ Nizom aktivnosti DB Dubrovnik obilježilo je Mjesec hrvatske knjige '96. 31. listopada 1996. u čitaonici Narodne knjižnice u Dubrovniku M. Šapro-Ficović održala je predavanje "Kako sačuvati naviku čitanja knjiga?" u kojemu je sažeto prikazala međunarodne knjižnične konferencije A.L.A.-e i IFLA-e održane 1996. godine. Glavne su teme ovih konferencija bile: knjižnice i gospodarski razvoj, utjecaj nove tehnologije na razvoj knjižnične djelatnosti, jednako pravo pristupa informacijskom autoputu itd. Kao moguć pozitivan odgovor na pitanje o neizvjesnoj budućnosti knjige i čitanja u elektroničkom okruženju, navela je korake koje poduzima Međunarodna čitateljska udruga (IRA) te IFLA-ina podsekcija za čitanje, čija je radionica "Pričanje priča" na IFLA-inoj skupštini u Pekingu privukla velik broj zainteresiranih.

8. studenoga 1996. u prostorijama nedavno otvorene nove zgrade Narodne knjižnice u Dubrovniku održana je izložba posvećena godišnjoj konferenciji i izložbi IFLA-e, održanoj u Pekingu od 23.

do 30. kolovoza 1996. godine. Predstavljani su knjižnični materijali (poster, brošure, fotografije) s konferencije, a na samom otvorenju izložbe prikazana je i tridesetminutna video-vrpca o kineskim knjižnicama i njihovom povijesnom razvoju. Egzotičnost nekoliko izloženih predmeta kineske tradicionalne umjetnosti doprinijelo je posebnoj atmosferi izložbe.

11. studenoga 1996. organiziran je Okrugli stol o gradnji i opremanju knjižnica. Posebno se govorilo o problemu useljavanja knjižnica u nenamjenske prostorije. Izlaganja su održale Mirjana Urban (Dubrovačke knjižnice), Anica

Grošinić (Knjižnice grada Zagreba) i Marica Šapro-Ficović (DB Dubrovnik) Prikazane su i video snimke o useljenu Britanske knjižnice u novi prostor (St. Patrick) i o Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku oštećenoj za vrijeme agresije na grad i okolice u lipnju 1992.

M. Šapro-Ficović

■ Mjesec hrvatske knjige '96. zaključen je dvodnevnom svečanošću u Splitu, uz proslavu 1700 godine grada. Prigodni program u organizaciji Gradske knjižnice Marka Marulića pratilo je, uz Programski i organizacijski odbor MHK '96, nekoli-

ko desetaka knjižničara i kulturnih djelatnika iz cijele Hrvatske. Nazočne su pozdravili splitsko-dalmatinski župan K. Peronja i splitski gradonačelnik N. Grabić. Tom su prigodom predstavljene knjige M. Mikačić "Teorijske osnove sustava za predmetno označivanje" i D. Pennace "Od korica do korica", a u Solinu je otvorena nova knjižnica. U zaključnoj je riječi predsjednica Programskog i organizacijskog odbora Anka Katić-Crnković istaknula da je u ovogodišnjoj manifestaciji sudjevalo 120 knjižnica iz cijele Hrvatske s brojnim kulturno-književnim programima.

IZ KNJIŽNICA

Gradska knjižnica Zadar

Pod motom "Ono što je mržnja srušila, ljubav će ponovno izgraditi", 3. travnja 1997. godine, u Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru priređena je izložba projekta nove Gradske knjižnice Zadar, autora A. G. Studija d.o.o. Zagreb. Tom su prigodom predstavljani brošura i plakat, pripremljeni u svrhu prikupljanja pomoći za izgradnju nove knjižnice, budućeg kulturno-informacijskog i multimedijalnog središta Zadra.

U nazočnosti gradonačelnika Zadra Božidara Kalmete, dogradonačelnika Radovana Dunatova, saborskih zastupnika Davora Arasa, dr. Tereze Ganza-Aras, člana Županijskoga poglavarstva Vice Proface, predsjednice Hrvatskoga bibliotekarskog društva mr. Dubravke Kunštek, ravnatelja središnjih županijskih knjižnica Hrvatske i drugih uglednika, skup je otvorila predsjednica Upravnoga vijeća Gradske knjižnice Zadar mr. Maja Obad.

Dogradonačelnik Radovan Dunatov je u ime Gradske poglavarstva nazočne informirao o već osiguranim sredstvima (dva milijuna kuna) iz gradske proračuna namijenjenima za izgradnju Gradske knjižnice. Jednaka se svota očekuje i od Ministarstva kulture. Do 4. listopada 1997. (Dan Gradske knjižnice) trebali bi se izvesti građevinski radovi na adaptaciji zgrade od 1500 m², nakon čega bi uslijedilo preseljenje. Pomoć donatora i sponzora očeku-

je se osobito pri opremanju knjižnice, kako bi se mogli ponuditi sadržaji predviđeni za sve kategorije građana. Da bi se planirano moglo i ostvariti, neophodno je osigurati još oko 4 milijuna kuna.

Profesor dr. Aleksandar Stipčević, predsjednik Vijeća za knjižnice Hrvatske i predsjednik Odbora za izgradnju i preseljenje Knjižnice, govorio je o ulozi knjige i knjižnica kroz povijest i bogatu kulturu Zadra, kao i o važnosti suvremene narodne knjižnice za budućnost žitelja Grada i Županije.

Urednica brošure, dr. Tatjana Aparac, govorila je o nastanku ideje, cilju i koncepciji brošure čiji će tekstovi na hrvatskom, njemačkom, engleskom i talijanskom jeziku predstaviti Zadar izabranome krugu ljudi u zemlji i u svijetu, i to u više dimenzija - od kulturološke do turističke te će također informirati javnost o agresivnim nedjelima i posljedicama osobito po Gradsku knjižnicu Zadar. Naglasila je da brošura nudi jedinstvene fotografije vezane uz knjigu, knjižnice i rat te fotografije granatirane Gradske knjižnice, kao i prostore buduće knjižnice. Urednica je tom prigodom naglasila važnost i potrebu za suvremeno opremljenom knjižnicom, kao i novu koncepciju budućeg kulturno-informacijskog i multimedijalnog središta koje bi trebalo udovoljiti zahtjevima 21. stoljeća.

Ravnatelj Gradske knjižnice Zadar, Ivan Pehar, zahvalio se Ministarstvu obrane na ustupljenoj zgradi te gospodinu Zlatku Vitezu

i postumno dr. Durđi Mesić koji su naročito pomagali da se ostvare ravnateljeve zamisli. Zajedno s predsjednicom Upravnoga vijeća mr. Majom Obad, ravnatelj je najavio zamišljeni marketing prikupljanja pomoći za novu Gradsku knjižnicu u koji će se uz počasne članove (prof. dr. Žarko Dolinar, mr. Lidija Grahovac-Dorkin, prof. dr. Mirko Grmek, operni solist Boris Martinović i dirigent Vjekoslav Šutej) uključiti veći broj osoba. U ovu se akciju nastoji uključiti i sve škole, tvrtke i građane Zadra da izdvajanjem "kune za Gradsku knjižnicu" pridonese izgradnji nove knjižnice. Planiraju se koncerti, aukcije slika i drugi sadržaji preko kojih se želi doći do dodatnih sredstava. Ravnatelj se osobito zahvalio direktoru izdavačke kuće "Benja", dr. Srećku Jelušiću i urednici brošure dr. Tatjani Aparac na besplatnoj pripremi i tiskanju brošure i plakata.

Predsjednica Upravnoga vijeća Knjižnice, mr. Maja Obad, obavijestila je nazočne da je mr. Lidija Grahovac-Dorkin, počasni i nadzorni član Fondacije i predsjednica Hrvatsko-američkoga kongresa, dala osobni doprinos od 1000 USD.

I. Pehar

■ Gradska knjižnica Zadar prva je knjižnica u Hrvatskoj koja osim tradicionalnih službi nudi i nove mrežne službe. Knjižnica je, naime, odnedavno članica hrvatske akademske i istraživačke mreže

CARNet. U knjižnici je razvijena programska podrška UNLIB koja koristi UNIX operacijski sustav i relacijsku bazu podataka ORACLE. To rješenje zapravo predstavlja proširenje sustava svojedobno razvijenog za potrebe Nacionalne i sveučilišne knjižnice, poznatog pod nazivom CROLIST. Sustav za sada omogućuje korisnicima World Wide Web-a izravno pretraživanje baze podataka po naslovu, autoru ili ključnoj riječi te prikaz bibliografskih jedinica u formatu ISBD. Za digitalizirane jedinice, poput kratkog sadržaja knjige Teach yourself Web publishing autorice Laure Lemay, ili Schubertove glazbe, moguće je dobiti i multimedijски prikaz. Planira se daljnji razvoj sustava koji će omogućiti veći izbor načina pretraživanja, kao i pružanje ostalih online usluga korisnicima mreže.

U bazi podataka Gradske knjižnice Zadar u standardnom formatu UNIMARC katalogizirano je oko 60.000 knjiga, 120.000 autora, predmetnica i ostalih odrednica, a u dnevnoj je posudbi prosječno 8.000 knjiga, koliko je otprilike i učlanjenih građana.

Gradska knjižnica Zadar u protekloj je 1996. godini unijela u bazu podataka i knjižni fond područne knjižnice Bili Brig, koja je ove godine uvela automatiziranu posudbu.

Za pretraživanje naše baze podataka i za ostale informacije, na usluzi su sljedeće adrese:
modem: 314-508 (login: opacl; password:enter)
el. pošta: gkzd@forum.gkzd.hr
web stranice: <http://www.gkzd.hr>

V. Vitori

Sastanak ravnatelja središnjih županijskih knjižnica Republike Hrvatske

Povodom predstavljanja projekta, brošure i plakata nove Gradske knjižnice Zadar, 3. travnja 1997. upriličen je i susret ravnatelja središnjih županijskih knjižnica Republike Hrvatske. Sastanku je prisustvovalo šesnaest ravnatelja većih županijskih knjižnica Hrvatske i, kao gost, ravnateljica Narodne knjižnice u Mostaru, trenutačno najveće hrvatske knjižnice u Bosni i Hercegovini.

U sklopu programa u Gradskoj je knjižnici Zadar predstavljen knjižnični program CROLIST. Prezentirano je interaktivno pretraži-

vanje fonda korištenjem vrlo intuitivnog sučelja WEB. Uz standardno pretraživanje po autoru, naslovu i ključnoj riječi prikazana je i mogućnost Booleovog pretraživanja na četiri razine. Za pretraživanje na engleskom jeziku dijakritički znakovi i nesukladnost kodnih stranica korisničkih prebirnika više ne predstavljaju problem jer ih računalo prepoznaje upisane kao c, z, s.

Nakon prezentacije programa održan je sastanak ravnatelja središnjih županijskih knjižnica na kojem su, uz nazočnost predsjednika Vijeća za knjižnice Hrvatske, dr. A. Stipčevića, predsjednice Društva, mr. Dubravke Kunštek i tri člana Vijeća za knjižnice, razmotreni aktualni problemi i razvoj županijskih knjižnica, a posebno pitanja umrežavanja i matičnosti.

Nazočni su ravnatelji zaključke sa sastanka uputili ministru kulture mr. Boži Biškupiću. U zaključcima su ponovno skrenuli pozornost na neodrživost postojećeg stanja vezanog uz razvoj nacionalnog knjižničnog programa CROLIST. Posebno su ukazali na to da nijedan problem naznačen u ranijem pismu ministru, upućenom u veljači 1996., nije dosad riješen. Nerješavanje naznačenih problema paralizira knjižničnu djelatnost u cjelini pa su ravnatelji odlučili da, ako se problemi ne riješe u sljedećih mjesec dana, održe nov sastanak na kojemu će razmotriti mogućnost da sami pokušaju riješiti naznačene probleme. To bi učinili tako što bi sklopili zajednički ugovor o održavanju i razvoju programa CROLIST i utvrdili mjesto i zadacé središnjeg ureda za normativne datoteke koji se sada nalazi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Također, ravnatelji su zamolili ministra kulture da primi njihovo izaslanstvo.

I. Pehar

Otvorena knjižnica u Benkovcu

Nakon višemjesečne pripreme i pomoći djelatnika Gradske knjižnice Zadar i voditelja Matične službe, u Benkovcu se 15. listopada 1996. ponovno otvorila Općinska knjižnica.

U nazočnosti načelnika općine Miljenka Marinovića, v. d. ravnatelja Sveučilišta Mile Marića, knjižnicu je svečano otvorio Vice Profaca, pročelnik za društvene djelatnosti Županije zadarsko-kninske. Knjižnica je smještena u

vrlo skućenom prostoru i broji oko 10.000 knjiga koje su pripremljene za korištenje svim građanima Benkovca, a posebno mladima.

U dugoročnom planu je adaptacija većeg prostora bivše osnovne škole u koju bi se smjestila buduća knjižnica i čitaonica, no za ostvarenje takvog plana u ovim prilikama nedostaju veća materijalna sredstva.

I. Pehar

Uredena srednjoškolska knjižnica u Korenici

U organizaciji Gradske knjižnice Zadar, Upravnog odjela za društvene djelatnosti Županije zadarsko-kninske, voditelj Matične službe za narodne i školske knjižnice, bibliotekari Gradske knjižnice Zadar i četiri studenta bibliotekarstva Filozofskog fakulteta Zagreb proveli su tjeđan dana u uređivanju srednjoškolske knjižnice u Korenici.

Nakon oslobođenja grada Korenice i izazvanog požara koji je opustošio prostorije i uništio veći dio knjižne građe Gradske knjižnice, ostale su na raspolaganju knjižnice u osnovnoj i srednjoj školi. Ponovno otvaranje osnovne i srednje škole pratile su i potrebe za korištenjem preostalog knjižnog fonda koji se treba temeljito pregledati i pripremiti za korištenje.

Ova akcija Gradske knjižnice Zadar i voditelja Matične službe pružila je rijetku priliku studentima bibliotekarstva iz Zagreba da osobno daju svoj doprinos u obnovi oslobođenih područja Hrvatske, steknu nova iskustva u struci i upoznaju se sa starijim kolegama.

Jednotjedna uspješna suradnja studenata bibliotekarstva, bibliotekara Gradske knjižnice Zadar i rukovodstva srednje škole u Korenici odvijala se s posebnim oduševljenjem i entuzijazmom, što će sigurno ostati u ugodnom sjećanju svim sudionicima.

I. Pehar

■ U okviru kulturne suradnje između Bavorske i Hrvatske, bavorska je Vlada krajem 1994. god. Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici darovala stroj za restauriranje oštećene pisane baštine metodom dolijevanja papirne kaše. Ova je donacija za Hrvatsku iznimno značajna, i to ne samo zbog njene materijalne vrijednosti (cijena stroja je oko 30.000 DEM), već stoga što je tu restauratorsku me-

todu razvio dr. H. Bansa, konzeruator u Bavarskoj državnoj knjižnici u Münchenu, jedan od najpoznatijih svjetskih stručnjaka za zaštitu knjižne građe. Prigodom instaliranja stroja, dr. Bansa je stručnjacima Nacionalne i sveučilišne knjižnice održao vrlo detaljnu prezentaciju te nove metode. No, zadugo nakon toga uslijedila je selidba Odjela zaštite knjižnične građe iz Rudolfove vojarnje u novu zgradu Knjižnice. Uz ostalu opremu Odjela pažljivo je preseljen i novi stroj koji je radi optimalnog funkcioniranja smješten u posebno projektiran prostor sa svim potrebnim uređajima.

Stoga se ponovno pojavila potreba za posjetom dr. Banse, što je ostvareno u okviru Bavarskog tjedna u Zagrebu koji je održan krajem rujna 1996. godine. U okviru toga programa Dr. Bansa je u trodnevnom radu iscrpno upoznao stručnjake Nacionalne i sveučilišne knjižnice s raznim mogućnostima nove metode ukazavši na mnogobrojne prednosti u odnosu na metodu ručnog restauriranja. Posebna pozornost bila je posvećena kompjutorskom programu čiji je autor sam dr. Bansa, a odnosi se na pripremu materijala, tj. kaše za restauriranje u kvantitativnom i kvalitativnom pogledu. Trodnevni zajednički rad bio je vrlo uspješan zahvaljujući trudu i znanju dr. Banse. Osim toga, osobno je donio podosta potrebnog laboratorijskog pribora i restauratorskog materijala, od čega je veliki dio toga i poklonio Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica i ovom prigodom zahvaljuje bavarskoj Vladi i dr. H. Bansi osobno.

I. Medić

Hrvatski centar za dječju knjigu u 1997.

Hrvatski centar za dječju knjigu planira niz aktivnosti za 1997. godinu. Predstavnici Centra posjetit će Sajam dječje knjige u Bologni koji se održava od 10. do 13. travnja. Sajam ima dugogodišnju tradiciju. Od 1964. godine do danas u Bologni se okupljaju izdavači dječje knjige, pisci, ilustratori, bibliotekari, učitelji i mnogi drugi kako bi razmijenili iskustva, proizvode i ideje. Ove godine izlagat će oko 1.100 izdavača iz 75 zemalja svijeta. Kao ni proteklih godina, na žalost, na Sajmu ne sudjeluje

ni jedan izdavač dječje knjige iz Hrvatske.

Svake se godine tijekom Sajma organizira izložba ilustracija u knjigama za djecu. Odabir vrši međunarodni žiri. Ove godine natjecalo se oko 1.400 ilustratora iz cijelog svijeta. Među stotinu odabranih našao se i hrvatski ilustrator Svjetlan Junaković. Ovo je veliko priznanje autoru, ali i dugogodišnjoj tradiciji hrvatske ilustracije.

Na Sajmu dječje knjige u Bologni tradicionalno se dodjeljuju nagrade najboljim knjigama, koje nakon sajma čine putujuću izložbu koja promiče najviše domete u stvaralaštvu i proizvodnji dječje knjige u svijetu. Ove godine ustanovljena je nagrada za sadržaje na novim medijima namijenjene djeci od tri do petnaest godina. (Bologna New Media Prize 1997.)

U povodu Međunarodnog dana dječje knjige, 2. travnja (rođendan H. C. Andersena) Hrvatski centar za dječju knjigu organizirao je stručni skup na temu "Odrastanje u zrcalu suvremene književnosti za djecu i mladež" u utorak 22. travnja 1997. u prostorijama Centra, Starčevićev trg 4. Na suradnju i pripremu izlaganja pozvani su predavači sa katedri za dječju književnost u Čakovcu, Osijeku, Puli, Rijeci i Zagrebu, kao i recenzenti, urednici i bibliotekari.

Tom će prigodom biti tiskan i predstavljen zbornik prošlogodišnjeg savjetovanja pod naslovom "Dječja knjiga u hrvatskoj danas: teme i problemi".

Od 8. do 15. svibnja ove godine u Beču se održava seminar na temu "Nove strategije u promicanju dječje knjige i čitanja u Srednjoj i Istočnoj Europi danas". Seminar, u čijem će radu sudjelovati dvadeset i dvije zemlje, organizira IBBY u suradnji s UNESCO-om. Austrijska sekcija IBBY-a, omogućit će sudjelovanje tri predstavnika iz Hrvatske. O promociji dječje knjige u Hrvatskoj u Beču će govoriti Slavenka Halačev, urednica u "Školskoj knjizi", spisateljica i prevoditeljica Sanja Lovrenčić i Ranka Javor, voditeljica Hrvatskog centra za dječju knjigu. Na temelju video dokumentacije Knjižnice grada Zagreba pripremit će video kazetu na kojoj će prikazati različite načine promicanja dječje knjige u dječjim odjelima narodnih knjižnica.

Od 8. rujna do 31. listopada 1997. godine održat će se BIB (Bijele ilustracije u Bratislavi).

Posredstvom IBBY-a, Hrvatski centar za dječju knjigu uključio se ove godine kao suorganizator. Na temelju praćenja izdavaštva te podataka o knjigama nominiranim za nagrade, sastavili smo popis od osamnaest ilustratora kojima šaljemo informacije o BIB-u i poziv za sudjelovanje.

BIB je najstariji svjetski bijele ilustracije dječjih knjiga, koji ove godine bilježi tridesetu godišnjicu postojanja.

U trideset je proteklih godina na BIB-u izlagalo više od 3.000 ilustratora iz 85 zemalja svijeta sa svih kontinenata. Uz izložbu se svake godine organizira i simpozij o ilustraciji te radionica za ilustratore. BIB prezentira najviše umjetničke domete u ilustraciji dječje knjige te predstavlja već priznate i nove autore stručnjacima i izdavačima. Na prošlogodišnjem su BIB-u sudjelovali ilustratori Svjetlan Junaković, Nevenka Macolić i Ivan Vitez. Željeli bismo da na ovogodišnjem BIB-u sudjeluje veći broj ilustratora iz Hrvatske.

Ranka Javor

■ U sklopu Phareovog Projekta razvoja narodnih knjižnica (Public Library Development Project-PLDP) održana su dva seminar, kojima su prisustvovali predstavnici knjižnica uključenih u Projekt te koordinatori za zemlje Srednje i Istočne Europe (SIE), koji čine Međunarodno savjetodavno tijelo Projekta.

Seminar u Cluju

U Cluju u Rumunjskoj, 10. i 11. rujna 1996. godine Geoffrey Hare, David Fugi, Monika Segbert, Rob Davies i Elisabeth Simon predstavili su stanje i perspektive narodnih knjižnica u Europi, inicijative Komisije DGXIII Europske unije i potporu OSI Regionalnog knjižničarskog programa, posebno u izobrazbi i obuci knjižničara. Izlaganja Traiana Broda i Petera Biczaka, ravnatelja knjižnica u Cluju i Sent Andreji koje su izravno uključene u projekt, odnosila su se na stanje i perspektive knjižničnih usluga u Cluju i Pečuhu. U drugom bloku izlaganja predloženi su rezultati istraživanja korisnika i potencijalnih korisnika knjižnica u Cluju i Pečuhu. Ta su istraživanja sastavni dio Projekta, koji su knjižnice u Cluju i Pečuhu vodile u suradnji s ekspertnim timom knjižničara iz Es-sexa. O programu izobrazbe za

knjižničarsko osoblje i knjižnične voditelje, kao o važnom dijelu Projekta, izvijestili su Hans Prins i Colin Attenborough. U radionici su koordinatori iz zemalja SIE pokušali utvrditi prioritete probleme narodnih knjižnica u svojim zemljama. Primjenom određene metodologije utvrđeni su sljedeći prioriteti: slab menadžment, nedostatak strategije, politike i zakonskih propisa te nedostatak financijske potpore za nabavu građe i tehnološki napredak.

Seminar u Pečuhu

U prvom su dijelu seminara koordinatori iz zemalja SIE sažeto izvijestili o obrazovanju i izobrazbi knjižničara narodnih knjižnica, mogućnostima publiciteta za PLDP te planovima za Konferenciju o narodnim knjižnicama što su je dužni organizirati do listopada 1997. godine. Većina se izlaganja bavila problemima oblikovanja tečajeva za knjižnične menadžere i knjižničare narodnih knjižnica. U radionicama se govorilo o financi-

ranju i izobrazbi za izradu strategije razvoja knjižnica, tj. o temama koje su na seminaru u Cluju bile istaknute kao prioritete. Drugom dijelu seminara prisustvovao je i velik broj mađarskih knjižničara. Rumunjski i mađarski kolege izvijestili su o pozitivnim rezultatima Phare-ovog projekta u svojim knjižnicama. Predstavnici iz Essex, Croydon i Europske komisije predstavili su programe PUBLica i ISTAR za narodne knjižnice, koje su pokrenuli EU i OSI.

Konferencija u Essexu

Od 30. svibnja do 2. lipnja 1997. godine u Essexu će se održati završna konferencija u sklopu Projekta PLDP. Na Konferenciju će biti pozvani i predstavnici mjesnih i državnih vlasti koji mogu pozitivno utjecati na razvoj narodnih knjižnica u svojim zemljama. Očekuje se da će se na Konferenciji donijeti deklaracija (preporuka) koja bi mogla pomoći knjižničnom menadžmentu u razgovoru s fi-

nancijerima. Konferenciji će prisustvovati i članice Radne grupe za Hrvatsku.

WWW adrese na kojima se mogu naći podaci o programima Europske komisije DGXIII za narodne knjižnice:

Telematics for Libraries Programme

<http://www2.echo.lu/libraries/en/libraries.html>

Istraživački projekti o narodnim knjižnicama

<http://www2.echo.lu/libraries/en/projpege.html>

Istraživanje "Narodne knjižnice i Informacijsko društvo"

<http://www2.echo.lu/libraries/en/plis/homeplis.html>

PUBLica

<http://www2.echo.lu/libraries/en/publica.html>

Knjižnična suradnja sa Srednjom i Istočnom Europom

<http://www2.echo.lu/libraries/en/cee/homecee.html>

M. Šegota-Novak

IZ DRUGIH DRUŠTAVA

Hrvatsko čitateljsko društvo u 1996. godini

Nastojeći sačuvati entuzijizam koji je Đurđa Mesić ulagala u rad Hrvatskoga čitateljskog društva kao njegova predsjednica, pokušao se održati petogodišnji kontinuitet rada ove udruge na domaćem i međunarodnom planu. Tako je 8. rujna obilježen Svjetski dan pismenosti uspješnom kampanjom u knjižnicama, školama i sredstvima javnog priopćavanja diljem Hrvatske (koordinator je bila Ljiljana Sabljak). Redovito se prisustvovalo sastancima Europskog komiteta Međunarodnog čitateljskog društva i uključivalo u njegove aktualne projekte (Europski bilten o čitanju, Europski priručnik o udrugama koje promiču čitanje i pismenost, kandidiranje za nagradu Europskog komiteta za inovativne programe u promociji čitanja programom "Korak po korak do oporavka").

Čitateljsko društvo Velike Britanije sponzoriralo je sudjelovanje Dijane Sabolović-Krajina na 33. godišnjoj konferenciji Društva koja se pod nazivom "Pismenost i kultura" održala u Newcastleu od

4. do 7. srpnja. D. Sabolović-Krajina prisustvovala je i Svjetskom kongresu o čitanju u Pragu, održanom od 9. do 12. srpnja pod nazivom "Pismenost u svijetu koji se mijenja". Hrvatsko čitateljsko društvo svoju je drugu godišnju skupštinu održalo 16. prosinca u Zagrebu. Prihvaćene su izmjene i dopune Statuta te izabrani članovi predsjedništva. Za predsjednicu je

izabrana D. Sabolović-Krajina, za dopredsjednice Lj. Sabljak i I. Stričević, za tajnicu J. Lasić-Lazić, a za blagajnicu J. Relja.

Adresa: Hrvatsko čitateljsko društvo, c/o Knjižnica i čitaonica "Fran Galović", Zrinski trg 6, tel./faks 048/622-131, el. pošta: knjizfg@alf.tel.hr

D. Sabolović-Krajina

Poznati bibliotekarski časopis Libri raspisao je i ove godine međunarodni natječaj za najbolji studentski rad u 1997. Ove je godine zadana tema mjerenje uspješnosti rada knjižnica. Očekuju se, dakle, radovi u kojima se opisuju djelotvorne tehnike, dobri primjeri iz svakodnevnih prakse ili rezultati istraživanja u kojima se prikazuju i tumače prikupljeni podaci. U obzir dolaze i rasprave o etičkim i metodološkim aspektima rada s korisnicima te prikazi stanja pojedinih knjižnica. Očekuje se da rad ima oko 5.000 riječi i da je napisan na engleskom jeziku. Rok za primanje radova je 15. srpanj 1997. Prestigle će radove ocjenjivati odbor sastavljen od članova Uredništva časopisa LIBRI i drugih međunarodnih stručnjaka. Najbolji će prilog biti objavljen u broju 4 za 1997., a autoru će pripasti i nagrada od 500 USD te besplatna pretplata na LIBRI za 1998. Rukopise treba slati na adresu: LIBRI Editorial Office, Statsbiblioteket, Universitetsparken, DK-8000 Aarhus C, Denmark. Iscrpnija se obavijest može dobiti na Katedri za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta.

STAV IFLAe O AUTORSKOM PRAVU U ELEKTRONIČKOJ SREDINI

Ovaj su stav odobrili Izvršni i Stručni odbor IFLAe na 62. općoj skupštini održanoj u Pekingu od 25. do 31. kolovoza 1996.

Uvod

IFLA uviđa da omogućavanje pristupa obavijestima ovisi o ispravnome djelovanju nacionalnih i međunarodnih mreža knjižničnih i obavijesnih službi. Razvitak digitalne obavijesne infrastrukture donosi dosad nezapamćene mogućnosti izobrazbe, zabave i poboljšanja trgovačkih i poslovnih veza.

Knjižničari su odgovorni posrednici između vlasnika prava i krajnjih korisnika. Oni poštuju autorsko pravo i smatraju ga važnim jer se tiče sve građe koja se čuva u knjižnicama. Knjižničari su prvi koji mogu olakšati protok obavijesti u svim područjima zajednice i među njima. Oni pospješuju kolanje obavijesti u zajednici, podučavaju korisnike o autorskom pravu i uporabi građe zaštićene autorskim pravom.

IFLA drži da knjižničari imaju posebno važnu ulogu u osiguravanju pristupa elektroničkim obavijestima. Tu ulogu treba zaštititi i povećati. Tekst koji slijedi izjava je o stavu knjižničara i informacijskoga osoblja širom svijeta o autorskom pravu u elektroničkoj sredini.

Obavijest za sve

Dobrobit novih tehnologija mora biti dostupna svima - javnosti, nositeljima autorskih prava i knjižničarima. Obavijest mora biti pristupačna bez obzira na oblik.

Autorsko pravo potiče intelektualnu djelatnost i ne smije sprečavati pristup obavijestima i idejama. Ideje sadržane u obavijestima digitalnog oblika ne smiju biti dostupne samo onima koji ih mogu platiti. Ako knjižničari i pojedinačni korisnici ne budu imali jasno određena prava i ako ne budu poštovali zakonite interese nositelja autorskih prava, stvorit će se još veći jaz između onih koji obavijesti imaju i onih koji ih nemaju.

IFLA drži da u nacionalnim zakonima o autorskom pravu treba preraditi dijelove koji se odnose na iznimke dopuštene u Bernskoj konvenciji i drugim sličnim konvencijama o autorskom pravu, kako bi se dopuštena uporaba odno-

sila podjednako na obavijesti u elektroničkom obliku i na one tiskane.

IFLA drži da za reproduciranje koje nadmašuje dopuštene iznimke, treba iznaći jednostavne sheme plaćanja.

Djela u digitalnom obliku, zaštićena autorskim pravom, knjižnični bi korisnici trebali moći čitati, slušati ili gledati u knjižnici ili izvan nje, bez plaćanja naknade ili traženja odobrenja; javno pak dostupnu građu zaštićenu autorskim pravom trebali bi moći pregledavati, a za osobnu ili obrazovnu porabu knjižničar bi im trebao načiniti presliku dijela digitalnog teksta u dopuštenom opsegu.

Dostava dokumenata

U ovom digitalnom vremenu korisnici očekuju da dobiju obavijest bez čekanja. Kako je sve više obavijesti pristupačno elektronično, korisnici očekuju da im se obavijesti dostave digitalno. Knjižničari žele izići korisnicima u susret, ali ih u tome ometaju zakonski propisi o autorskom pravu.

IFLA drži da se izrada digitalnih reprodukcija djela zaštićenih autorskim pravom, koje knjižničari privremeno pohranjuju u sklopu elektronične službe dostave dokumenata, ne bi smjela smatrati kršenjem autorskog prava.

Posudba

Posudba, djelatnost kojom dokumenti postaju dostupni za uporabu u ograničenom vremenu i za netrgovačke svrhe, važan je dio knjižničarstva. Posudba je važna za kulturu i naobrazbu javnosti pa bi stoga morala biti dostupna svima. Obavijesti pripremljene u raznim oblicima jesu i bit će dio posudbenoga fonda. Posudba također promiče trgovački pripremljene obavijesti i potiče prodaju pa knjižnice zapravo potiču prodaju obavijesti u svim njezinim oblicima.

Svako pravno ili ugovorno ograničenje posudbe bilo bi na štetu nositelja prava.

IFLA drži da se u knjižnicama posudba objavljenih elektroničkih izvora za kulturne i obrazovne po-

trebe ne smije ograničiti pravnim propisima.

Pravni bi propisi trebali spriječiti da dobavljači objavljenih elektroničnih vrela postave uvjete koji bi ograničili knjižničare u prihvatljivom posuđivanju tih vrela.

Zaštita i očuvanje

Knjižnice prikupljaju i zaštićuju obavijesti. Zapravo, knjižničarska i obavijesna struka odgovorne su za očuvanje obavijesti, a time i kulture. Uz tu je odgovornost vezana i tehnologija.

Knjižničari su, zajedno sa stvaraočima i nakladnicima, zabrinuti za dugoročno očuvanje potpunih obavijesti u svim oblicima. Potpuna elektroničkih obavijesti bit će teško očuvati bez odgovarajućeg arhiviranja.

Kad elektroničke obavijesti nisu trgovački dostupne, knjižničari bi ih radi zaštite trebali moći reproducirati, kao što to rade i s tiskanom građom.

IFLA drži da bi pravni propisi morali dopustiti knjižničarima i arhivistima da tekstove i slike nad kojima postoji autorsko pravo konvertiraju u digitalni oblik, kako bi ih zaštitili i očuvali.

Pravnim se propisima mora urediti i obvezni primjerak elektroničke građe.

Djelotvorna međunarodna kontrola

Pristup obavijestima, a ne njihova kontrola povećava korištenje. Istraživanja su pokazala da je prevelika kontrola kontraproduktivna.

Zaštita autorskog prava trebala bi poticati korištenje obavijesti i stvaralaštvo, a ne sprečavati.

IFLA drži da je međunarodni dogovor o kretanju digitalnog intelektualnog vlasništva preko nacionalnih granica prijeko potreban ako se želi omogućiti neometani protok obavijesti.

Tim bi se dogovorom morala postići ravnoteža između tehničke kontrole i pristupačnosti zakonitim korisnicima.

Prevela A. Horvat

■ Pročitavši napis pod naslovom "Dar SR Njemačke knjižnicama u Hrvatskoj" u broju 7 od rujna 1996., osjećam dužnost da istine radi reagiram jer u spomenutom su se tekstu potkrale značajne greške.

Donacija za sve općeznanstvene knjižnice u Republici Hrvatskoj realizirana je na temelju sastanaka i dogovora u koje sam najizranije bila uključena. Početnu informaciju o tom programu Deutsche Bibliotheksinstituta dobila sam od pokojne gospođe dr. Durđe Mešić, nakon čega su uslijedili dogovori između Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Deutsche Bibliotheksinstituta te Goethe Instituta u Zagrebu, uz čiju je veliku pomoć cijeli projekt i bio ostvaren nakon priprema od gotovo godinu dana.

U prvoj je fazi za knjižnice u Hrvatskoj doista bilo odobreno 140.000 DEM za NSK i po 70.000 DEM za ostale općeznanstvene knjižnice - Sveučilišnu knjižnicu u Rijeci, Sveučilišnu knjižnicu u Splitu, Znanstvenu knjižnicu u Dubrovniku, Znanstvenu knjižnicu u Zadru i Gradsku i sveučilišnu knjižnicu u Osijeku. Znanstvena knjižnica u Puli prvobitno nije bila uključena u raspodjelu i nije se više mogla uključiti, unatoč nastojanjima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Htjući ipak da se donacija rasporedi na sve općeznanstvene knjižnice, a da ništa ne učinimo bez suglasnosti Goethe Instituta i Deutsche Bibliotheksinstituta, između Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Deutsche Bibliotheksinstituta je bilo dogovoreno da će se sve knjižnice koje su raspodjelom dobile po

70.000 odnosno 140.000 DEM solidarno odreći po 10.000 DEM u korist Znanstvene knjižnice u Puli. Tako će u konačnici NSK dobiti građu u vrijednosti od 130.000 DEM, a sve ostale općeznanstvene knjižnice, uključivo sa Znanstvenom knjižnicom u Puli, po 60.000 DEM.

Budući da se u zacrtanom planu Deutsche Bibliotheksinstituta ništa nije moglo mijenjati, dakle nije se kao adresa na koju će se građa slati mogla pojaviti Znanstvena knjižnica u Puli, građa za Pulu je također bila upućena na adresu NSK, uz znanje Deutsche Bibliotheksinstituta, Goethe Instituta i Znanstvene knjižnice u Puli, a odatle je prosljeđena u Pulu.

Moram naglasiti da su sve knjižnice, uključujući i onu u Puli, učinile odabir na temelju kataloga izdavača upućenih iz Deutsche Bibliotheksinstituta pa su doista dobile građu prema vlastitim potrebama, što ovu donaciju čini još vrednijom.

Pri tome je jedini uvjet donatora bio da se u javnost s informacijom o donaciji ide tek kada bude upričena obznana o tome od strane Veleposlanstva SR Njemačke, kojim povodom je kolegica Daniela Živković i napisala članak u Novostima br. 7.

L. Kuliš

■ Obraćam vam se sa zamolbom da u sljedećem broju Novosti objavite ispravak jednoga vašeg navoda. Naime, na prvoj stranici br. 7. iz rujna 1996. objavljena je kraća informacija o pripremama Prijedloga zakona o knjižnicama u kojoj su navedeni članovi Radne skupi-

ne za izradu toga prijedloga koje je imenovao ministar kulture mr. Božo Biškupić svojom odlukom od 28. svibnja 1996. godine. U nastavku ove, inače vrijedne i točne obavijesti nalazi se i jedna rečenica u kojoj stoji "U radu su sudjelovale Tatjana Aparac-Gazivoda i Barbaša Marković".

Moja se primjedba i zamolba za ispravak odnosi upravo na tu rečenicu. Naime, istinito je da sam i ja sudjelovala u radu navedene Radne skupine, ali sam u tu skupinu imenovana odlukom Vijeća za knjižnice Hrvatske s Devete sjednice koja je održana 4. lipnja 1996., budući da sam već bila, zajedno s nekoliko drugih kolega, imenovana u Radnu grupu za izradu Prijedloga zakona o knjižnicama koju je osnovalo Vijeće za knjižnice Hrvatske. Kako je na istoj sjednici Vijeća odlučeno da se obje radne grupe spoje, tako sam postala članicom zajedničke Radne skupine koja je nadalje djelovala pod okriljem Ministarstva kulture.

Hvala na razumijevanju i uvrštenju.

S kolegijalnim pozdravom,

T. Aparac

Uredništvo objavljuje oba osvrta u cijelosti, ali zadržava pravo da ubuduće krati priloge u kojima se ne navodi ništa novo i koji ne mijenjaju smisao teksta na koji se odnose.

MALA ŠKOLA INTERNETA (4)

Elektronična pošta, raspravišta, naslovnici (email, e-mail, newsgroups and mailing lists) - dio drugi

Elektronična je pošta jedna od temeljnih mrežnih služaba. Omogućuje priopćavanje unutar iste mreže (CARNet, Internet), ali i svih drugih mreža (Minitel, America on Line, Prodigy). Elektronične poruke prelaze i one "veže" (gateways) koje su za druge službe zatvorene.

Lakoća porabe, brzina prijenosa poruke, vremena i prostorna neograničenost čine ju omiljelom i voma rabljenom mrežnom službom. Događa se da se prijenos poruke koji obično traje nekoliko sekundi produlji na minute, sate ili dane zbog povećanoga prometa,

ali usprkos tome ona se i dalje smatra trenutnom. Ovako ju opisuju: "Tako je neposredna, tako laka za upotrebu. Ne morate pisati propisane obrasce, ne morate imati niti omotnice, niti marke. Napišite samo kratak pozdrav i 'moje je mišljenje to i to', potpišite

se i gotovo." Dodajmo i to da je dobar uvod u Internet za novake (newbies, kako ih odmila zovu) jer je sredstvo koje omogućuje da se pita one koji znaju više.

Različitim se prirednicima za elektroničnu poštu postupa različito, ali se većina njih svodi:

- na postupke za rukovanje primljenim porukama,
- na postupke za odašiljanje poruka,
- na dodatne postupke za proširenje porabe elektronične pošte.

Postupci za rukovanje primljenim porukama omogućuju njihovo čitanje (read), ispis (print), pohranu (save) i upućivanje cijele poruke na novi naslovak (forward).

Postupci za odašiljanje poruka omogućuju upis nove (mail, create), odvrat (reply) na primljenu poruku s mogućnošću da se uz novu našu poruku dopiše sadržaj na koji odgovaramo (copy message), upućivanje poruke kao okružnice na više naslovaka odjednom (distribution list) te dodavanje (append, attachment) unaprijed pripremljenoga teksta, slike i(li) pripisa (signature file).

Dodatni postupci omogućuju izradu naslovnika (adresara) da se izbjegne opetovani upis naslovaka na koje često šaljemo poruke (alias), odnosno ponavljanje odašiljanja iste poruke na više naslovaka (distribution list). Za više se elektroničnih naslovaka može rabiti jedno ime kojemu se pridruže svi željeni naslovci i jedna se poruka jednim odašiljanjem šalje na sve pridružene naslovke.

Kako se rabe svi navedeni postupci, zavisi od prirednika (elm, pine, eudora, emacs, mail itd.). Većina njih sadrži upute (help file) u kojima su navedene potrebne naredbe.

Vlastiti je elektronični naslovak ulaznica u svjetsku obavijesnu veleprometnicu (information superhighway, Infobahn). Elektronični se naslovak mora točno upisati, inače se poruka vraća pošiljatelju. Događa se da čovjek pogriješi te je onda moguće da poruka ode na taj krivi naslovak, ali pošiljatelj toga neće biti svjestan. Gdje se očekuje da i sadržaj poruke odgovora pripisanom obrascu. To naročito vrijedi za naslovke iza kojih stoji stroj (infobot, mailbot) koji onda može na zahtjev poslati traženu datoteku ili nas

pripisati na koje elektronično raspravište (mailing list).

Najveća je neprilika s elektroničnim naslovkom ta što on obično nije stalan. Studenti gube svoj visokoškolski naslovak nakon diplomiranja, zaposleni ga mijenjaju zajedno s promjenom radnoga mjesta, odnosno promjenom davatelja mrežnih usluga (Internet provider). U novije se vrijeme sve više zapažaju poruke davatelja koji nude trajni naslovak.

Elektroničnoj se pošti prigovara i nedostatak privatnosti. Poznato je da se elektronične poruke mogu lako probijati i mogu ih čitati i oni kojima nijesu upućene. Zato se osobne poruke sve više zakrivaju posebnim postupcima i sadržaj je dostupan samo onomu koji ih može otkriti dogovorenom zaporkom. Poznato je da se Internet zlorabi, pa su američke trgovačke mreže uvele samodjelno (automatsko) rešetanje elektronične pošte zaustavljajući one koje obiluju neprilicnim izrazima.

b) Raspravišta (mailing lists, USENET newsgroups)

Mrežnu službu koju omogućuje elektronična pošta nazvali smo kratko raspravištem prema njenoj osnovnoj svrsi – uključivanje u raspravu s više sudionika odjednom. Zbog toga se susreću i nazivi konferencije, forumi, rasprave. Jedan oblik raspravišta uspostavlja vezu preko popisa elektroničnih naslovaka, naslovnika (mailing list), a drugi preko elektroničnih oglasnih ploča (bulletin boards), mrežnih novina (USENET groups, newsgroups).

Raspravište se koje radi preko naslovnika uspostavlja tako da se prvo odabere naputna oprema koja će ga pogoniti: LISTSERV, listproc, Mailserv, MajorDomo i sl. To je činovnički robot (clerical robot) koji skuplja elektronične naslovke članova raspravišta, pripisuje nove članove, privremeno zaustavlja odašiljanje poruka ili otpisuje člana koji to zatraži. Ujedno vodi računa o tome da da svaka poruka koja stigne od jednoga člana bude upućena na sve naslovke s popisa (liste).

Na raspravištu se raspravlja o unaprijed određenom predmetu, primjerice o umjetnosti, antropologiji, astronomiji, biologiji, avijaciji, knjižničarstvu, životinjama itd., a predmet rasprave može biti

i osoba (književnik, umjetnik, prok i sl.) ili pojava (repatca, poplava, sukobi). Pojavilo se nekoliko tisuća takovih raspravišta s najrazličitijim predmetima i svaki se dan osnivaju nova. Poruke koje stižu čitaju se kao članci u novinama s tom razlikom što možemo odmah na njih i odgovoriti iznoseći svoje mišljenje. Gdje se raspravišta veoma živa te se dogodi da stigne i više od 100 poruka na dan. ♣

Osim rasprava po predmetima, sve se više pojavljuju rasprave tzv. posebnih skupina (support groups, user groups, focus groups) koju tvore samci, rastavljeni, osakaćeni, homoseksualni, pripadnici koje manjine, koji boluju od iste bolesti, bave se istim sportom i sl. ili pak porabnici kojih proizvoda (naputne i/li strojne opreme - Unixa, Excela, WWWa, Macintosh-a i sl.).

Raspravište preko naslovnika može biti slobodno (svi se mogu pripisati) ili pak zatvoreno (pristupiti mogu samo oni koji ispunjavaju uvjete koje propisuje osnivač raspravišta), a gdje se i plaća članarina, osobito ako se radi o skupinama koje imaju zajednički cilj (interest group). Većina se raspravišta odvija na engleskom jeziku, ali su zastupljeni i svi drugi jezici. Pristigle se poruke mogu odmah slati na sve naslovke i takovo je raspravište neuredivano. Uredivanim raspravištem upravlja tko god tko skrbi o tome da se poruke ne bi ponavljale, da se ne šalju one koje ne odgovaraju sadržajem, odnosno da se napravi izbor (digest) i šalju samo najobavijesnije poruke.

Kako se pripisujemo na raspravište? Prvo što moramo odlučiti jest koje nas raspravište zanima i kojim se jezikom raspravlja. Zato ćemo prvo potražiti popis raspravišta (listu lista). Najjednostavnije je da se pošalje propisana poruka na naslovak kojega stroja (mailing list server). Možemo se, primjerice, obratiti na naslovak *Listserv@kentvm.kent.edu* i napisati *get acadlist library f=mail* i stroj će nam ubrzo poslati popis raspravišta s LISTSERVa koji se tiče knjižnica i knjižničara. Ako na naslovak *MajorDomo@acs.ryerson.ca* pošaljemo poruku s upisom Lists dobijemo spisak raspravišta koji radi preko njega. Popis raspravišta može se dobiti i s naslovnica (home page) služeći se prebirnicima (browsers) Netscape, Mosaic i dr. na mnogim mjestima, primjeri-

ce na
[http://www.yahoo.com/
Computers_and_Internet/
Internet/Mailing_lists/](http://www.yahoo.com/Computers_and_Internet/Internet/Mailing_lists/).

Idući je korak pripis na raspravište. Važno je zapamtiti da svako raspravište ima zapravo dva naslovka: jedan je činovnički (administrative address) koji opslužuje članove liste, a drugi je radni jer na njega stižu poruke članova liste koje su namijenjene svima. Kad se pripisujemo na raspravište, prvo se uglavnom obraćamo naputku (stroju) koji ga opslužuje. Zato se pripis obično obavlja tako da se na navedeni naslovak raspravišta uputi poruka *subscribe ime-raspravišta ime prezime*. Želimo li se, primjerice, pripisati na raspravište o ISISu (CDS-ISIS dis-

cussion list) javljamo se na naslovak LISTSERV@NIC.SURFNET.NL s porukom *SUBSCRIBE CDS-ISIS* vodeći računa da točno upišemo slova i njihov oblik (velika, mala). U tome se slučaju upis se imena i prezimena ne traži. Ako smo to uspješno obavili, ubrzo ćemo dobiti poruku da smo pripisani, odnosno poruku u kojoj se objašnjava kako ćemo se otpisati ili privremeno zaustaviti primanje poruka uz napomenu da tu poruku pohranimo.

Samo pripisivanje na raspravište ne znači da ćemo tamo i ostati. Prvo se moramo uputiti kako ćemo se ponašati. Na početku se pripisa gleda koliko poruka dnevno stiže i koliko su nam zanimljive. Treba biti strpljiv jer se događa da

dolaze nezanimljive poruke, ali se pojavljuju i one koje su nam pravo otkriće. Ako nas što ne zanima, lako se obriše (s papirima se teže rastajemo). O brisanju se nepotrebnih poruka mora stalno voditi računa. Ako se naš pretinac prepuni, događa se da nam sam sustav "počisti" svu poštu. Hoćemo li se djelatno uključiti u raspravu zavisí od toga imamo li što reći. Obično se rasprave prate prvo vrijeme bez djelatnoga uključivanja, samo vrebajući (tzv. lurking). Isto tako kad nam se učini da se ne trebamo obratiti cijeloj skupini, možemo svoj upit ili mišljenje uputiti samo određenom članu.

(Nastavlja se)

Marija László

SKUPOVI, STIPENDIJE, PREDAVANJA

Hrvatska kao promatrač u radnoj grupi stručnjaka za dostupnost službenih informacija pri Vijeću Europe

Odbor ministara Vijeća Europe na svom 555. zasjedanju u siječnju 1996. donio je odluku o formiranju radne grupe stručnjaka za dostupnost službenih informacija. Po logici prvog stupnja u otvorenosti službenih/državnih informacija sredstvima javnog priopćavanja, organizacija formiranja i rada radne grupe povjerena je Odboru za masovne medije Vijeća Europe.

Osnovni je zadatak radne grupe ispitati mogućnosti za pripremu obvezujućeg pravnog instrumenta (konvencije, protokola ili sl.) ili neke druge mjere koja bi uključivala osnovne principe prava javnosti na dostupnost informacija u posjedu tijela državne vlasti.

Kao pretpostavku za rad radna grupa uzima Preporuku Vijeća Europe R(81)19 o dostupnosti informacija u posjedu tijela javne vlasti, zakonodavstvo i praksu na području dostupnosti informacija u zemljama članicama Vijeća Europe i drugim europskim zemljama, te dostignuća na tom polju u međunarodnoj zajednici.

Radna grupa okupila je stručnjake vrlo različitog profila iz devet zemalja. Hrvatska u radu grupe su-

djeluje sa statusom promatrača, a predstavlja je mr. sc. Žaneta Baršić-Schneider, načelnica Odjela službene dokumentacije Republike Hrvatske, Hrvatske informacijsko-dokumentacijske agencije (HIDRA), koja je i predsjednica Komisije za službene publikacije Hrvatskoga bibliotekarskog društva.

Na dosadašnja dva sastanka razrađen je tematski popis problema koje treba analizirati u tijeku pripreme nacрта moguće konvencije, uzimajući u obzir svu raznolikost pristupa službenim informacijama. Tu su u prvom redu terminološke raznolikosti u poimanju službenih informacija koje su vrlo široko pozicionirane: od oblika državnih vlasti koje treba uključiti u pravo na dostupnost informacija u njihovom posjedu (sudska, zakonodavna, izvršna tijela, tijela s javnim ovlastima, nacionalizirana poduzeća, tj. javna poduzeća u Hrvatskoj), do opsega informacija (svi oblici ili samo neki). Razlike su naročito u tumačenju pojmova dostupnost, informacija i dokument, imajući u vidu nove informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Razmatraju se mnogi aspekti dostupnosti službenih informacija. Zanimljivo bi bilo istaknuti onaj koji govori o aktivnoj ulozi države u pružanju informacija o svojim aktivnostima (obvezni primjerak službenih publikacija, popisi i bibliografije službenih publi-

kacija, uspostavljanje institucije-posrednika između države i najšire javnosti kao što je u Hrvatskoj HIDRA).

Možda su najzanimljivije razlike u poimanju pojma javnost. One se kreću od javnosti u smislu sredstava javnog priopćavanja do građana kao pojedinca u traženju informacija koje mu pomažu da odlučuje u svakodnevnom životu, ali i o životu budućih generacija (zaštita okoliša, javno zdravstvo, školstvo i sl). Takva razmišljanja postavljaju dostupnost državnih informacija u rang osnovnih ljudskih prava.

U tom smislu zadaća koja je postavljena pred radnu grupu odražava probleme koji su već dulje vrijeme uočeni u međunarodnoj i našoj knjižničarskoj zajednici. Osiguranje opće slobode dostupnosti informacija o državnoj politici i djelatnostima kao osnovnog ljudskog prava, te utjecanje na tijela državne vlasti kako bi pružala informacije, osnovni su ciljevi rada Sekcije za državne informacije i službene publikacije IFLA-e te srodne komisije HBD-a.

Ž. Baršić-Schneider

■ Udruženje austrijskih bibliotekarki i bibliotekara održalo je svoju 24. skupštinu u slikovitom tirolskom gradiću Innsbrucku od 3. do 7. rujna 1996. godine. Ovom su skupštinom austrijski bibliotekari obilježili dvostruki jubilej: 50. godišnjicu osnutka svojeg udruženja

(Vereinigung Österreichischer Bibliothekarinnen und Bibliothekare) i 100. obljetnicu udruživanja bibliotekara u Austriji. Glavna tema skupštine bila je "Upravljanje knjižnicama-upravljanje kulturom". U pozdravnom je govoru predsjednik Austrijskog udruženja dr. Walter Neuhauser istaknuo da je tema svake skupštine odraz potreba vremena. Tako je 1956. Austrijsko udruženje održalo Skupštinu na temu "Mehaničko redanje u abecednom katalogu", a 1970. "Elektronika u knjižničarstvu", kad se tek razmišljalo o uvođenju elektronike u struku. Danas je pažnja okrenuta očuvanju kulturnog naslijeđa za budućnost i ulozu koju pritom imaju knjižnice. Prilikom otvorenja pozvano je predavanje pod naslovom "Kulturni i politički zadaci knjižnica u doba automatizacije" održao umirovljeni ministar gospodin Ferdinand Lacina.

Glavna tema Skupštine nije bila razrađena samo u pozvanim predavanjima na glavnu temu, nego i u predavanjima prema određenim tematskim cjelinama: knjižnice kao kulturne ustanove i rješenja za budućnost, automatizacija u knjižnicama, alternativna rješenja u predmetnoj obradi, od izgradnje do očuvanja fondova, financijska autonomija - knjižnica kao ustanova s tržišnim gospodarstvom, programi Europske zajednice, izgledi za razvoj informacijskih zanimanja u Austriji i Njemačkoj, knjižnično kulturno dobro i njegovo očuvanje, automatizirana obrada periodike i zemljovidi u knjižničarstvu. Na ovoj su skupštini prvi put bile održane i radionice: CD-ROM u mreži, Međunarodno knjižničarstvo, Kako bibliotekarke obrađuju građu koja istražuje ženska pitanja? Predmetna obrada i ispitivanje korisnika od OPACA za djecu do znanstvenih i stručnih informacija, Organiziranje izložbi knjiga, TESTLAB - predstavljanje projekta za slabovidne osobe, Visoka i srednja sprema u knjižnicama, Document Delivery, Sigurnosni sustavi u knjižnicama.

Kao predstavnica Hrvatskog bibliotekarskog društva obavijestila sam, u okviru sastanka "Alternativna rješenja u predmetnoj obradi", o najnovijem izdanju HBDa, knjizi "Teorijske osnove sustava za predmetno označavanje" dr. Mire Mikačić, što je izazvalo znatno zanimanje bibliotekara i izvan Austrije. Ovoj je skup-

štini, naime, prisustvovalo 150 gostiju iz raznih europskih zemalja i oko 500 austrijskih bibliotekara. Tako je u okviru Skupštine održan već uobičajen okrugli stol predstavnika inozemnih bibliotekarskih udruženja o temi "Uloga i utjecaj strukovnih društava na obrazovanje bibliotekara", gdje sam izložila iskustva u Hrvatskoj.

Austrijsko društvo je u Innsbrucku pokrenulo akciju za pomoć Narodnoj biblioteci u Sarajevu, pod nazivom 'Knjige žive'. Prodajom bakrenih kovanica po 200 i 500 ATS nastojalo se skupiti novac za opremanje Biblioteke. Akciju je 4. rujna 1996. otvorio ravnatelj Narodne biblioteke dr. Enes Kujundžić. Nakon Skupštine akcija je nastavljena u svim većim knjižnicama Austrije.

Skupština je bila popraćena koncertima izvorne tirolske glazbe i razgledavanjem vrijedne Sveučilišne knjižnice. Zgodno je istaknuti da je za sve sudionike Društvo priredilo bal bibliotekara koji treba pamtiti zbog dva događaja te večeri: vrlo uspjelog kabareta koji su smislili i izveli austrijski kolege i prvog snijega koji nas je zasuo već te večeri, 5. rujna. Vrlo zbijen niz stručnih tema bio je prekinut otvorenjem živopisne izložbe slika triju članova Društva: Maje Drašković, Elke Franken i Karla F. Stocka. Maja Drašković knjižničarka je Sveučilišne biblioteke u Innsbrucku, a rođena je u Varaždinu. Po završetku Skupštine gostoljubivi domaćini su povelili goste na izlet u slikovita mjesta Innichen i Brixen.

D. Živković

■ Internacionalni kongres Austrijskog bibliotekarskog saveza održan je od 18. do 20. rujna 1996. u prekrasnom prostoru Design Centra u Linzu. Kongresu su prisustvovali knjižničari iz cijele Austrije i njihovi gosti. Ivan Pehar, ravnatelj Gradske knjižnice Zadar i Suzana Zorić, knjižničarka iz Gradske biblioteke Rijeka prisustvovali su kongresu kao gosti iz Hrvatske, a gospodin Ivan Pehar i kao sudionik radnog sastanka zemalja zajednice Alpe-Jadran. Treba napomenuti da je troškove njihovog boravka i putovanja snosio Austrijski bibliotekarski savez. Ostali gosti kongresa bili su iz Njemačke, Italije, Slovenije, Mađarske, Slovačke, Češke i Nizozemske.

Osim radnog dijela, za članove Austrijskog bibliotekarskog saveza održana su predavanja i radionice. Može se izdvojiti vrlo interesantno predavanje dr. Heiko Iden-sena iz Njemačke, pod nazivom "Imaginarna knjižnica", iz kojeg smo saznali neke nove postavke o uporabi virtualne tehnike na tekstovima i literaturi te u knjižnicama (virtualno pisanje, virtualni tekst, elektronički tekst, elektroničko-virtualna knjižnica). U nastavku su organizirane radionice: "Imaginarna knjižnica", "Mediji u školskim knjižnicama", "Marketinške strategije u javnim knjižnicama", "Medijska pedagogija" i druge. U radionici pod nazivom "Marketinške strategije u javnim knjižnicama" zaključeno je da je od izuzetne važnosti razvijanje marketinške politike u samoj knjižnici, u prvom redu usmjerenje marketinške strategije na korisnike knjižnice. Zadaci takve strategije su rješavanje problema korisnika, tj. primjedbi i sugestija korisnika o radu knjižnice, analiza socijalnog, ekonomskog i kulturološkog okruženja korisnika, istraživanje tržišta, izravno vršenje utjecaja na korisnika, segmentiranje tržišta i koordinacija aktivnosti knjižnice te poboljšavanje rada knjižnice.

Kongresu Austrijskog bibliotekarskog saveza prisustvovali su i predstavnici zemalja zajednice Alpe-Jadran. Na radnom sastanku zajednice postavljeno je pitanje izrade i osuvremenjivanja vodiča kroz javne knjižnice zemalja zajednice Alpe-Jadran. Nadalje, raspravljalo se o projektu koji bi osigurao prijevod djela autora iz tih zemalja, koji do sada nisu prevedeni na strane jezike i nisu poznati u širem krugu zajednice. Na sastanku se raspravljalo i o daljnjim postajama izložbe fotografija javnih knjižnica zemalja Alpe-Jadran, koju je pokrenula Gradska knjižnica Zadar, a koja je u vrijeme kongresa postavljena u Linzu. Odlučeno je da se ta izložba u listopadu postavi u Koruškoj nakon čega ide u Sloveniju, Mađarsku, a zatim u Italiju i Štajersku (u vrijeme ponovnog sastanka radne zajednice Alpe-Jadran). Na kraju sastanka zaključeno je da će se sljedeći sastanak zajednice Alpe-Jadran za knjižničarstvo održati početkom svibnja 1997. godine u pokrajini Štajerskoj u Austriji.

Nakon radnog dijela kongresa, pod pokroviteljstvom Austrijskog bibliotekarskog saveza i vodstvom

tajnika Karla Heinza Buechmuelera, održano je kratko putovanje po prekrasnoj prirodi Salzkammerguta. Putovanje je bilo obrazovnog i informativnog karaktera, sudionici su upoznavali austrijske književnike i njihova omiljena odmarališta.

S. Zorić

■ Druga konferencija o koncepcijama u bibliotečnoj i informacijskoj znanosti (CoLIS2), koja je održana od 13. do 16. listopada 1996. u Kraljevskoj bibliotekarskoj školi u Kopenhagenu, u podnaslovu je jasno naznačila središnju temu skupa - integraciju informacijskih disciplina u perspektivi.

Nakon što su organizatori i sudionici prvoga CoLIS-a (Tampere, 1991) utvrdili prepoznatljivost različitih motrišta o prirodi bibliotečne i informacijske znanosti, o njezinu predmetu, granicama i metodama, ali i nedovoljno jasna tumačenja odnosa među disciplinama unutar široko postavljenog područja informacijskih i komunikacijskih procesa, ne treba čuditi što je pet godina kasnije, na tragu postupnog ostvarivanja globalnoga informacijskog programa, problem odnosa među disciplinama postavljen kao jedan od ključnih problema.

Programski je odbor, sastavljen od vrsnih poznavatelja informacijskoga sektora, poput H. Borke, M. Bucklanda, T. Saračevića i C. J. Rijsbergena, u suradnji s Organizacijskim odborom (B. Hjørland, N. O. Pors, P. Vakkari, I. Wormell) i vrlo strogom selekcijom (po tri recenzenta za svaki od tridesetak prihvaćenih radova), nastojao usmjeriti pažnju predavača na pitanja predstavljanja i korištenja znanja i informacija koja oslikavaju nagli rast dostupnih, ali i heterogenih baza cjelovitih tekstova i multimedijjskih informacija. Dakako, tragalo se prvenstveno za teorijskim objašnjenjima novih fenomena, ali je nezaobilazno bilo i predstavljanje novih, mrežno dostupnih sadržaja koji su oblikovani da budu razumljivi i privlačni najrazličitijim skupinama korisnika. Moto Konferencije - "informacija je situacijska" - možda je najbolje došao od izražaja u tzv. tutorialima, u kojima je sudionicima s doista raznolikim interesima i subspecializacijama omogućeno upoznavanje s novostima iz područja digitalnih knjižnica

(predavač je bila L. Carpenter iz Britanske knjižnice), evaluacije knjižničnih informacijskih usluga (T. Saračević) i utvrđivanja faktora utjecaja kao jednog od najprisutnijih koncepata u bibliometrijskim studijama (P. Ingwersen).

Profesor Keith van Rijsbergen, s Odsjeka za računalne znanosti, Sveučilišta u Glasgowu, otvorio je Konferenciju izlaganjem o informaciji, logici i nesigurnosti kao pitanjima od posebne važnosti za teoriju informacijske znanosti. T. Saračević, koji se nakon dvadesetak godina "vratio" problemima relevantnosti s namjerom da ukaže na nove utjecaje i veze koje se javljaju u proučavanju područja informacijskog pretraživanja i ponašanja korisnika, održao je drugoga dana pozvano predavanje.

Ostala su izlaganja bila razvrstana u nekoliko cjelina: osnovne konceptualne odrednice informacijske znanosti, metodološki pristupi proučavanju informacije, upravljanje informacijama i njihovo potraživanje, lingvistička predstavljanja informacija, ponašanja kod pristupa i pretraživanja informacija, fenomeni vezani uz prijenos informacija, mjerenje informacija i infometrija, te filozofski pristupi i tumačenja informacijske znanosti kao akademske discipline.

Jedna od posebnosti ovoga skupa bilo je i sudjelovanje doktorskih kandidata, mladih kolega, koji su uz pomoć svojih mentora ili samostalno razvili i predstavili određene modele. Također svečano je dodijeljena nagrada najboljem mladom znanstveniku. Ta nagrada pripala je izvrsnom Stefanu Mizzaru sa Sveučilišta u Udinama, koji se upustio u kognitivne i matematičke analize procesa informacijskoga pretraživanja.

Svi sudionici prvoga CoLIS-a zamijetili su snažan zaokret od osnovnog pristupa koji je zagovarao Pertti Vakkari, nesumnjivo idejni začetnik sustavnog pristupa teorijsko-metodološkim i povijesnim pitanjima u području CoLIS-a, prema nastojanjima da se raznolika djelovanja vezana uz predstavljanje znanja, kao i prijenos, pretraživanje i korištenje informacija objedine unutar jedne discipline - informacijske znanosti. No, niti panel diskusija koju je organizirala E. Davenport, nije uspjela značajnije približiti različita polazišta i stajališta. Štoviše,

pokazala je bogatstvo misli i pristupa, svježinu u interpretiranju nekih poznatih koncepata, primjerice, informacije kao nesigurnosti. Međutim, sve to, uz nedvojbenu inventivnost u postavljanju i tumačenju novih modela za razna mjerenja pri tražanju za informacijama, nije bilo dostatno za postavljanje neke nove teorije ili pak usuglašavanja oko integracijskih procesa koji su, prema najavama, trebali voditi prema jednome, općem i općeprihvatljivom području - području informacijske znanosti. Informacija se može shvatiti kao situacijska, ali je toliko mnogo situacija i tako su različite da će tražanje za teorijskim osnovama nove discipline koja se zanima za tumačenja informacije i informacijskih procesa nužno trebati nastaviti i na CoLIS-u 3 koji se planira za 2000. godinu.

Sva su izlaganja, a bilo ih je trideset i dva, objavljena u zborniku CoLIS 2 : integration in perspective. Copenhagen : Royal School of Librarianship, 1996. Zbornik su uredili P. Ingwersen, i N. O. Pors.

T. Aparac

■ U organizaciji Radne zajednice za javne knjižnice i Udruženja bibliotekara Švicarske od 21. do 27. listopada 1996. godine u dvorcu Lenzberg u Švicarskoj održana je Kantonalna konferencija bibliotekara i studentsko putovanje s obilaskom više modernih knjižnica. Konferenciji je kao gost prisustvovao Ivan Pehar, ravnatelj Gradske knjižnice Zadar i član Vijeća za knjižnice Hrvatske, koji je imao priliku uspostaviti prve kontakte i dogovore o daljnjoj suradnji švicarskih i hrvatskih bibliotekara.

Skup je pozdravio predsjednik SAB-a Christian Relly, Monica Wyss iz Udruženja bibliotekara Švicarske (BBS) i Marianne Tschapet kao predstavnica Švicarskih narodnih knjižnica. Predavači na konferenciji i voditelji radnih grupa iznosili su svoja stajališta o profilu i sadržajnom programu izobrazbe bibliotekara Švicarske, o razlikama u izobrazbi bibliotekara švicarskih kantona, kao i o bibliotekarskom planu i programu izobrazbe na pragu trećeg tisućljeća.

Gospodin Pehar bio je i gost ravnatelja Švicarskih narodnih knjižnica, gospodina Petera Willea i stručne voditeljice Marianne

Tschapet, koji su sa zadovoljstvom prihvatili prijedlog za naredžbu većeg broja knjiga na hrvatskom jeziku. Te knjige bi u 1997. godini bile raspačane u gradske, općinske, bolničke, zatvorske, školske i vojne knjižnice. Prihvaćena je primjedba da se u švicarskim knjižnicama konačno odijeli knjižni fond na hrvatskom jeziku od fonda na srpskom jeziku.

Ovom prilikom s predstavnicima Udruženja bibliotekara Švicarske razgovaralo se o oblicima i modalitetima suradnje dviju zemalja na području bibliotečne struke, a ujedno su predstavnici hrvatskih bibliotekara pozvani da budu gosti i sudionici sljedećeg, međunarodnog kongresa bibliotekara Švicarske u Zurichu. Ujedno je bilo govora o razmjeni bibliotekara i studenata bibliotekarstva, kao i o mogućim stipendijama u Baselu, Zugu i Glarusu.

Posjećeno je i nekoliko knjižnica koje svojom, za naše prilike suvremenom koncepcijom, privlače iznenađujuće velik broj aktivnih korisnika, koji u nekim gradovima i kantonima prelazi 30 do 35% pučanstva. Treba istaknuti da su javne knjižnice u Švicarskoj s modernom ponudom u stilu robnih kuća, prava kulturna rasadnika, kulturno-informativna središta, kao i mjesto susreta pučanstva.

Troškove sudjelovanja na kantonionalnoj konferenciji i studijskoga putovanja snosio je Središnji sekretarijat za javne knjižnice Švicarske.

I. Pehar

■ U Varšavi je od 13. do 15. studenoga 1996. Vijeće Europe, u sklopu programa "Knjige i arhivi", održalo konferenciju o zakonskim propisima u svijetu knjige. Suorganizator je bila Poljska knjižna komora u suradnji s Ministarstvom kulture i umjetnosti Republike Poljske. Sudionici konferencije bili su predstavnici pisaca, prevodilaca, nakladnika, knjižara i knjižničara iz 27 zemalja i predstavnici različitih državnih ministarstava. Iz Hrvatske su u radu konferencije sudjelovali D. Živković (NSK), A. Horvat (HBD) i G. Gračan (Društvo hrvatskih književnih prevodilaca). Ciljevi konferencije bili su: ispitati međunarodne norme u području zakonodavstva za knjigu i postaviti smjernice za nacionalne norme; opskrbiti upravljače u zemljama

Srednje i Istočne Europe građom koja će im omogućiti da usporede propise u svojim zemljama s međunarodnim normama i da izrade odgovarajuće primjerene zakonske propise za knjigu; naglasiti važnost i potrebu izrade i provođenja zakona o knjizi, što će omogućiti slobodu govora i objavljivanja, slobodan protok obavijesti i razvatak slobodnog tržišta knjigom.

Konferencija je radila u plenarnim sastancima i radnim skupinama. Na plenarnim su sastancima razmotreni zakonski propisi koji uređuju državnu politiku prema knjizi, a posebno je prikazano stanje u Bugarskoj, Poljskoj, Rusiji i Ukrajini. Pojedine su se radne skupine bavile pravima autora i prevodilaca, tržištem knjiga u tranziciji, propisima koji uređuju pošteno tržišno ponašanje, intelektualnim vlasništvom i slobodom objavljivanja, knjižničarskim reakcijama na promjene, vladinim politikama prema knjizi te normama Svjetske trgovinske organizacije za knjige. Konferencija je pokazala da većina zemalja Srednje i Istočne Europe ima opsežne i primjerene zakonske propise, ali da ih ne može djelotvorno primijeniti, jer odgovorna državna tijela zakazuju u primjeni i provedbi zakona. Vijeće Europe će i dalje upozoravati državne službenike na važnost primjene odgovarajućih propisa o knjizi te na činjenicu da je knjiga i kulturni artefakt, a ne samo roba.

Konferencija je usvojila sljedeće zaključke i preporuke:

- potrebno je uskladiti nacionalne zakone o autorskom pravu s međunarodnim konvencijama, a posebno je potrebno definirati trajanje zaštite,
- posebnu pažnju treba posvetiti provedbi zakona o autorskom pravu,
- treba podržati djelovanje državnih tijela i nevladinih organizacija u borbi protiv gusarstva,
- treba razjasniti što se smatra "slobodnim korištenjem" u Dekretu o pristupanju Ruske Federacije Bernskoj konvenciji,
- treba uvesti kodeks dobrog ponašanja u tržišne odnose i upoznati pisce i prevodioce s pravima koje imaju pri sklapanju ugovora. Posebno treba podržati osnivanje organizacija koje će se brinuti za autorska prava,

- potiče se Vijeće Europe da nastavi pomagati izradu, izvedbu i provođenje odgovarajućih nacionalnih zakona u području knjige održavanjem seminara i širenjem obavijesti,
- treba poticati vlade zemalja koje su donijele odgovarajuće zakone da osiguraju njihovu provedbu,
- izdavanje knjiga uređeno je različitim zakonima, npr. zakonom o autorskom pravu, građanskim zakonom, trgovačkim zakonom, kaznenim zakonom, zakonom o poduzetništvu itd. Ne preporuča se izrada posebnog zakona o nakladništvu. Državnu intervenciju u nakladništvu treba napustiti, a posebne propise sveći na najmanju moguću mjeru, ako im nije cilj pomoći nakladnicima,
- broj obveznih primjeraka koji nakladnici daju za očuvanje kulturne baštine mora biti umjeren, npr. od tri do pet,
- treba podupirati razvoj tržišta knjigom u pojedinim zemljama, utvrđivanje maloprodajne cijene knjige (poput dogovora o neto cijeni) i rast proizvodnje knjige,
- treba donijeti i usvojiti propis o trgovačkim odnosima i poštenom tržišnom ponašanju za knjižare, raspačavatelje i nakladnike, kako bi se učvrstili odnosi između svih sudionika na tržištu knjigom,
- Vijeće Europe, u suradnji s vladama zemalja Istočne Europe, treba istražiti uvjete u kojima se u tim zemljama proizvodi knjiga.

Uz pomoć Vijeća Europe, posebnu bi pažnju trebalo obratiti na:

- pravne propise u knjižničarstvu i knjižnom lancu, a naročito na podzakonske akte i njihovo provođenje,
- pitanja zaštite autorskog prava u elektroničkom nakladništvu i Internetu,
- pitanje suradnje između knjižnica, nakladnika, knjižara i raspačavatelja,
- norme utemeljene na EDiTEUR-u,
- potrebnoj izobrazbi nakladnika, knjižara, knjižničara i prevodilaca i njihovih nastavnika,
- sliku koju javnost ima o knjižnicama u društvu.

Konferencija je dalje preporučila:

- da se knjižna građa, kao ekonomski, ali i kulturni proizvod, ne oporezuje,
- da se smanje poštanski i prijevozni troškovi za građu koja nosi standardne brojeve (ISBN, ISSN, ISMN),
- da zemlje koje to još nisu učinile, potpišu Firentinski ugovor i prihvate njegove odredbe, kako bi se pospješio slobodan promet knjigom,
- da UNESCO redefinira termin knjiga,
- da se nakladnicima koji počinju raditi omogućiti da dobiju povoljne kredite,
- da država odobri pomoć autorima, prevodiocima i nakladnicima za proizvodnju i raspčavanje knjiga visoke kulturne i obrazovne vrijednosti,
- da se pomoć dodjeljuje javnim natječajem, a da postupak vodi nezavisno tijelo sastavljeno od državnih službenika i članova odgovarajućih stručnih organizacija poput udruženja nakladnika,
- da se uvede dodjeljivanje broja ISBN, koji omogućuje lakšu identifikaciju autora, nakladnika, jezika, zemlje nastanka itd.
- da se osnuje regionalno središte koje bi savjetovalo državi kako da oblikuje nacionalne propise o knjizi u skladu s međunarodnima i koje bi razvijalo i koordiniralo izobrazbu svih stručnjaka u knjižnom lancu u regiji.

A. Horvat

■ Osmi sastanak IFLA-inog Stalnog odbora za UNIMARC održan je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu od 20. do 21. ožujka 1997. godine. Sastanku su prisustvovali R. M. Galvao (Portugal), E. Freyre (Francuska), V. Henze (Njemačka), B. Holt (Velika Britanija), predsjednica S. McCallum (SAD), C. Magliano (Italija), J. Šrajberg (Rusija), K. Tamura (Japan), zamjenica predsjednice M. Willer (Hrvatska) i M.-F. Plassard, tajnica Odbora i Programa UB-CIM. Dijelu sastanka na kojemu se govorilo o standardnom broju za tiskane muzikalije (ISMN) prisustvovala je i D. Živković, voditeljica Ureda za ISBN u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

U sklopu rada na prijedlogu za nadopunu i promjenu formata

UNIMARC-a prihvaćen je nov tekst za polja bloka 4-- , koji sadrži dodatnu tehniku za ugrađivanje potpolja. Nova su polja/potpolja u formatu UNIMARC za bibliografske podatke te formatu za pregledne kataložne jedinice i uputnice: 013 za ISMN, 015 za ISRN (International Standard Technical Report Number), 801\$2 za format za bibliografsku zamjenu i 035 za kontrolne brojeve drugih sustava. Novo je potpolje 260\$3 za broj zapisa pregledne kataložne jedinice i odgovarajuće polje 260 u formatu za pregledne kataložne jedinice i uputnice. Razmotren je prijedlog za kodiranje skupa UNICODE znakova za formate UNIMARC i odlučeno je da se izradi prijedlog dodatka u odgovarajućim poljima. Ponovno će se razmotriti i mogućnost izrade formata UNIMARC za podatke o fondu.

Razmotreni su različiti problemi vezani uz kodiranje i razmjenu zapisa preglednih kataložnih jedinica i dosadašnji rad IFLA-ine Radne grupe za minimalnu razinu zapisa preglednih kataložnih jedinica i ISADN-a, koja se sastala 28. travnja 1997. u Helsinkiju. Odlučeno je da se od Radne grupe za traže "Zahtjevi za formatom UNIMARC za pregledne kataložne jedinice i uputnice".

Na preporuku Zajedničke radne grupe za izradu klasifikacijskog formata Komisije za indeksiranje i predmetno označavanje i Komisije za informacijsku tehnologiju IFLA-e, osnovana je Radna grupa za izradu formata UNIMARC za klasifikacijske podatke, u koju će biti uključeni predstavnici Hrvatske, Francuske, Portugala, Rusije, Konzorcija UDK (McIlwaine), DDK i B. Holt.

Prihvaćene su smjernice za UNIMARC br. 5: Smjernice za minimalnu razinu opisa za sve vrste građe i br. 6: Smjernice za katalogizaciju publikacija u više svezaka. Smjernice br. 7 za kompjutorske datoteke, odnosno elektroničke izvore, bit će završene nakon objavljivanja ISBD(ER)-a, predviđenog za jesen 1997. godine.

O prijedlogu za izradu DTD SGML formata za UNIMARC još će se raspravljati. Razmotren je i prihvaćen prijedlog za "Concise Web UNIMARC", koji će biti izložen na Web stranici IFLA-e.

Prihvaćen je izvještaj o seminarima o UNIMARC-u održanim između dva sastanka Odbora. Razgovarano je o dva seminara koji će

se održati tijekom Opće skupštine IFLA-e u Kopenhagenu: Budućnost komunikacijskih formata i metadata formati, te Normativna kontrola. U Kopenhagenu će se sastati stalni i dopisni članovi Odbora.

Na sastanku Odbora izabrani su novi predsjednik i njegov zamjenik. To su: Mirna Willer i B. Holt.

Sljedeći sastanak Stalnog odbora za UNIMARC održat će se u Moskvi u Državnoj knjižnici za znanost i tehnologiju od 26. do 27. ožujka 1998. godine.

M. Willer

■ Početkom travnja 1997. godine održan je u Grazu u organizaciji tamošnje Sveučilišne knjižnice, Udruženja austrijskih knjižničarki i knjižničara te Radne grupe znanstvenih knjižnica Zajednice Alpe-Jadran međunarodni kolokvij "Spremišne knjižnice - digitalne knjižnice" posvećen pohrani građe i informacija u knjižnicama. Izlaganjima i prezentacijama obuhvaćene su teme vrlo širokog raspona. Bilo je tu govora o izgradnji i opremanju knjižničnih zgrada, napose spremišta, o medijatekama, primjeni moderne računalne i telekomunikacijske tehnologije u nabavi, obradi i posudbi građe, o retrospektivnoj konverziji knjižničnih kataloga i digitalizaciji tiskanih dokumenata, o elektroničkom publiciranju i virtualnoj knjižnici te o modernim knjižničnim mrežama. Posljednjega dana sudionici su posjetili Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu i razgledali njenu novu zgradu.

Pravi povod organiziranju skupa bilo je obilježavanje završetka dogradnje Sveučilišne knjižnice u Grazu, kojom su znatno prošireni prostori knjižnice. Sama gradnja, prema uvodnim riječima ravnateljice dr. Sigrid Reinitzer, trajala je 30 mjeseci, ali prvi planovi sačinjeni su još 1971. godine, dok je natječaj za gradnju proveden također prije više od jednog desetljeća, 1985. godine. Novi dio knjižnice naslanja se na staru zgradu te sačinjava njezin organski dio, jer je originalna vanjska fasada stare knjižnice iskorištena kao zid prigradnje, a spremišta u novom dijelu podzemno su povezana sa starim spremištima. U novoj zgradi površine 4.000 m² smještena je knjižnica Pravnog fakulteta i Fakulteta za društvene i ekonomske znanosti te medijateka Sveučiliš-

ne knjižnice. Radi se o modernoj knjižnici u kojoj se građa nalazi u otvorenom pristupu, a računalna i komunikacijska tehnologija povezuje sve raspoložive medije u zajednički informacijski potencijal za studij i različita istraživanja. Medijateka je od 1996. godine samostalan odjel u Sveučilišnoj knjižnici. Sadrži audiovizualnu građu Knjižnice: oko 850 video-rpici s područja prirodnih, društvenih i primijenjenih znanosti te književnosti, oko 230.000 mikrolistića (katalozi, leksikoni, biografski rječnici itsl), 5.000 svitaka mikrofilmova (oko 300 kompleta snimljenih novina i časopisa, koji se kontinuirano dopunjuju jer je Knjižnica pretplatila glavne novine na mikrofilmu) te 550 tonskih zapisa, 55 CD-ROM-ova i 350 drugih jedinica građe.

U devedesetim godinama dovršeno je u Grazu i više fakultetskih/institutskih knjižnica: za anglistiku/amerikanistiku, geografiju i matematiku (zajedno smještene u novoj zgradi dovršenoj šk. god. 1990./91.) te pedagoške znanosti, romanistiku i slavistiku (smještene u adaptiranoj zgradi stare tiskare koja je useljena 1994.). Sudionici kolokvija obišli su sav spomenuti prostor u pratnji i uz tumačenje arhitekata.

Daljnji program kolokvija obuhvatio je tri izlaganja o knjižničnim spremištima: jedno o realiziranoj izgradnji proširenog spremišta u Švicarskoj nacionalnoj knjižnici u Bernu te dva o problemima pohrane građe u knjižnicama koje imaju već desetljećima nerealizirane planove za prostorno proširenje (sveučilišne knjižnice u Innsbrucku i Beču). Više izlaganja posvećeno je knjižničnim sustavima koji omogućuju pristup katalogu knjižne građe i korištenje digitalizirane građe. Bili su tu predstavnici PICA-e, OCLC-a te više njemačkih, švicarskih i austrijskih knjižnica koji su govorili o postignućima svojih knjižnica i privatnih poduzeća s područja retrospektivne konverzije knjižničnih kataloga, digitalizacije rijetke građe i rukopisa, elektroničkog objavljivanja i distribucije publikacija, elektroničkog pristupa mikrofilmiranoj građi te o uporabi CD-ROM-ova u knjižnicama. Tako su, npr., M. Seljak i A. Bošnjak iz Instituta informacijskih znanosti iz Maribora predstavili *Vodič po znanstvenim knjižnicama Alpe-Jadrana* dostupan na Internetu., a Sveučilišna knjižnica u Grazu svoj

digitalizirani katalog rukopisa, također dostupan na Internetu. Bilo je govora i o autorskom pravu u području elektroničkih medija te o dugoročnoj dostupnosti tih medija, napose online baza podataka.

Drugoga dana predstavila je V. Jakac-Bizjak planove za izgradnju nove zgrade Narodne in univerzitetne knjižnice u Ljubljani, a pročitan je i referat D. Skender o novoj zgradi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, tako da su osnovni podaci o toj zgradi predstavljeni i onim sudionicima koji Knjižnicu kasnije nisu mogli razgledati.

Sve u svemu, mnoga pitanja postavljena tijekom ovoga kolokvija ostala su bez odgovora te će se o svemu još mnogo raspravljati u budućnosti, napose o usklađivanju održavanja zbirki tiskane građe i pristupa elektroničkim publikacijama čija je trajnost današnjim knjižničarima još nepoznata.

D. Sečić

■ Od 21. do 23. travnja 1997. godine održana je u Ljubljani u organizaciji Ureda za međunarodnu posudbu IFLA-e i tamošnje Centralne tehničke knjižnice međunarodna konferencija "Uloga knjižnica u gospodarskom razvoju". Konferencija je okupila predstavnike IFLA-e, Odjela za knjižnične mreže i usluge Europske komisije te knjižnica iz Slovenije, Hrvatske, Makedonije, Velike Britanije, Njemačke, Austrije, Češke, Poljske, Bugarske i Kanade. Referati sudionika organizirani su u šest cjelina, a obuhvatili su teme od općenite uloge knjižnica i njihovog mogućeg udjela u gospodarskom razvoju do razvoja knjižnične infrastrukture i predviđanja njenih budućih zadaća.

U uvodnom referatu G. Cornish, voditelj Ureda za UAP i Ureda za međunarodnu posudbu IFLA-e, postavio je dva ključna pitanja posebno važna za zemlje u razvoju i one u tranziciji, a to su: 1. što trebamo? i 2. što si možemo priuštiti? Objašnjavajući pitanja istaknuo je da najprije treba ustanoviti koje su potrebe određene sredine za knjižničnim uslugama, a tek onda pokušati tražiti moguća rješenja za njihovo zadovoljavanje, i to uvijek uzimajući u obzir i postojeća ograničenja. Samo se tako može doći do valjanih planova razvoja informacijske infrastrukture. Planiranje dostupnosti

publikacija u skladu s potrebama odgovornost je svake zemlje, ali s obzirom da je opća dostupnost međunarodni problem, potrebna je i međunarodna suradnja. U tom je kontekstu objasnio ulogu IFLA-e i međunarodnih konferencija kao foruma za dogovaranje o zajedničkoj budućnosti.

U daljnjem programu sudjelovao je veći broj referenata, a mi ćemo spomenuti samo odabrana izlaganja, koja su u najvećoj mjeri odgovarala zadanoj temi. Z. Pejova iz Ljubljane govorila je o ulozi knjižnica u osiguravanju gospodarskih informacija u zemljama u tranziciji, V. Jakac-Bizjak o ulozi slovenske nacionalne knjižnice, F. Pivec o ulozi sustava COBISS, a M. Žaucer o ulozi Centralne tehničke knjižnice u tom kontekstu. I. Kanič objasnio je međuovisnost knjižnica kao neprofitnih organizacija i njihove okoline te iznio nekoliko teza o ulozi knjižnica koje bi trebale pridonijeti stvaranju dohotka u informacijskom društvu.

D. Sečić prikazala je položaj hrvatskih knjižnica u današnjem poslijeratnom vremenu ponovne izgradnje, ali i gospodarske tranzicije te najnovije aktivnosti Hrvatskoga bibliotekarskog društva i knjižnične zajednice u Hrvatskoj, a M. Mihalić je govorila o sadašnjem položaju Nacionalne i sveučilišne knjižnice i njenoj budućoj ulozi kao dobavljača informacija i dokumenata.

Izlaganje A. Dimčeva iz Sofije pokazalo je da Bugarska, koja nije bila u ratu poput Hrvatske, ima zbog gospodarskih i političkih razloga isto toliko ili možda još više problema. Da nije Sorosove zaklade i programa PHARE, koji podupiru bugarsko knjižničarstvo, situacija bi bila gotovo bezizgledna.

A. Grzecznowska iz Varšave prikazala je početna nastojanja oko izgradnje sustava za poslovne informacije u Poljskoj, u kojemu sudjeluju Institut za znanstvene, tehničke i ekonomske informacije i neke specijalne knjižnice te središnje knjižnice pojedinih vojvodstava. U ovoj fazi najčešće se posreduje informacije s područja zakonodavstva i osigurava pristup domaćim i stranim adresarima, vodičima i priručnicima.

E. Lapp iz Bochuma prikazala je aktualni njemački srednjoročni program pod nazivom "Informacija kao sirovina za inovaciju". Program posebno uključuje razvoj elektroničkih knjižnica.

Možda najzanimljivije izlaganje za naše današnje potrebe bio je referat H. Coote iz Londona koja je prikazala mrežu za poslovne informacije (UK Business Information Network-BIN) koja djeluje u Velikoj Britaniji. Mreža je osnovana prije 5 godina, a povezuje knjižnice, informacijske centre i privatne poduzetnike. Organizacija ima prave članove (neprofitne ustanove) i pridružene članove (profitna trgovačka društva) koji plaćaju veću članarinu. Njen osnutak potaknula je Britanska knjižnica, koja je u početku igrala ključnu ulogu u razvoju BIN-a. BIN je u početku bio sufinanciran od države, a sada se financira iz članarina i uz to ostvaruje dohodak dovoljan za svoje aktivnosti. Mreža se bavi izdavanjem publikacija (tekućih obavijesti, vodiča, priručnika), dogovara se s dobavljačima literature, informacija i opreme te na taj način omogućuje svojim članovima racionalniju nabavu poslovnih informacija, organizira seminare i skupove, istraživanje i razvoj i sl. Radi se o vrlo dinamičnoj organizaciji, čiji je model već primijenjen u Danskoj, a uskoro će se, kako izgleda, proširiti i na druge europske zemlje.

U zaključnom dijelu provedena je diskusija iz koje je uglavnom proizišlo da vjerojatno nije moguće opisati izravnu ulogu knjižnica u gospodarskom razvoju, ali da

one neizravno imaju vrlo važnu ulogu s obzirom da su dio informacijske odnosno društvene infrastrukture koja potiče razvoj pojedinca i svih zajednica u kojima knjižnice djeluju. S obzirom da će IFLA izdati zbornik skupa o svim će spomenutim pitanjima zainteresirani čitatelji moći više doznati iz te publikacije.

D. Sečić

■ Od 5. do 8. svibnja 1997. godine u češkoj nacionalnoj biblioteci održat će se 26. savjetovanje AB-DOS-a (Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationsstellen Ost-, Ostmittel- und Suedosteuropaforschung).

Do kraja veljače izlaganja su prijavili četrdeset i tri sudionika iz četrnaest zemalja Istočne i Srednje Europe. Izlaganja su podijeljena u tri teme. Prva, kojom će se baviti dvadeset i dva izlaganja, odnosi se na razvitak bibliotekarstva i dokumentacije u zemljama Istočne i Srednje Europe. Druga, za koju je prijavljeno sedam izlaganja, odnosi se na izdavaštvo i knjižarstvo u spomenutim zemljama. Preostala su izlaganja posvećena trećoj temi, mreži znanstvenih informacija u Europi. Predviđa se i posjet knjižnicama i institutima u Pragu te razgledavanje Zemaljske knjižnice.

Ovogodišnjem će savjetovanju ABDOS-a prisustvovati Dubravka

Stančin-Rošić s izlaganjem o prvoj temi i Daniela Živković s izlaganjem o drugoj temi.

D. Stančin-Rošić

■ Četvrta međunarodna konferencija "Krim 97" održat će se u Sudaku, crnomorskom mjestu na Krimu od 7. do 15. lipnja 1997. Tema je ovogodišnje konferencije "Knjižnice i udruge u prijelaznome svijetu : nove tehnologije i novi oblici suradnje". Više je obavijesti moguće dobiti u uredništvu.

■ Ovogodišnja, 63. opća skupština IFLA-e održat će se od 31. kolovoza do 5. rujna 1997. u Kongresnom centru u Kopenhagenu. Skupština je posvećena temi Knjižnice i obavijesti za ljudski razvitak. Obavijesti se mogu dobiti na adresi: IFLA '97, c/o SBT, Nyhavn 31E, DK-1051 Copenhagen, Denmark. Faks: +45-31519636 ili u sjedištu Društva.

■ Četrdeset deveti Frankfurtski sajam knjiga održat će se od 15. do 20. listopada 1997. godine. Središnja tema ovogodišnjeg sajma je Portugal. Očekuje se više od 9.000 izlagača iz cijeloga svijeta koji će izložiti najnovije knjige, časopise računalne programe i multimedijску građu. Više obavijesti može se dobiti na adresi: <http://www.frankfurt-bookfair.com>

NOVI NASLOVI

ALMANAH hrvatskoga tiskarstva, nakladništva, novinstva, bibliotekarstva i knjižarstva s adresarom / [autori Igor Gostl . . . et al. ; glavni urednik Branko Franjić]. Zagreb : Horizont press : Kratis, 1996. 327 str. : ilustr. ; 24 cm
ISBN 953-6393-01-8

360,00 kn

ČITAONIČKI i knjižnični pokret u Hrvatskoj u 19. i 20. stoljeću : zbornik radova sa znanstvenog skupa, Pazin, 15. studenoga 1993. / urednik Bruno Dobrić. Pula : Sveučilišna knjižnica, 1996. 117 str. : ilustr. ; 25 cm
ISBN 953-96833-0-0

50,00 kn

DJEČJA knjiga u Hrvatskoj danas : teme i problemi : zbornik /

priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1997. 103 str. ; 24 cm

ISBN 953-6499-02-9

100,00 kn

KALENDAR godišnjica : 1997. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1997. 48 str. ; 20 cm

ISBN 953-6499-03-7

Komunikacija i interakcija u radu s malom grupom u školskoj knjižnici : [zbornik radova] / 6. proljetna škola školskih knjižničara, Crikvenica, 20. 5. - 22. 5. 1994. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske-Referada Rijeka : Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1995. 164 str. ; 25 cm

KRIŠTAFOR, Vladimir. Knjižnice i čitaonice u Crikvenici. Rijeka : Libellus, 1995. 78 str. : ilustr., faks. ; 21 cm. (Knjižnica Fiction & Faction ; knj. 2)

ISBN 953-6209-05-5

LASIĆ-Lazić, Jadranka. Znanje o znanju. Zagreb : Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1996. 146 str. ; 24 cm. (Radovi Zavoda za informacijske studije ; knj. 8)

ISBN 953-175-087-4

95,00 kn

MIKAČIĆ, Mira. Teorijske osnove sustava za predmetno označivanje. Zagreb : Hrvatsko biblio-

tekarsko društvo, 1996. 435 str. ; 24 cm. (Posebna izdanja / Hrvatsko bibliotekarsko društvo ; knj. 7) ISBN 953-6001-03-9

280,00 kn

PEJIĆ, Ilija. Zavičajna zbirka Narodne knjižnice "Petar Preradović", Bjelovar. Bjelovar : Prosvjeta, 1996. 35 str. : ilustr. ; 29 cm ISBN 953-6340-10-0

PERNAR-Robić, Ljubica. Knjižnice i čitaonice u Turopolju jučer i danas. Velika Gorica : Narodno sveučilište Velika Gorica, Knjižnice i čitaonice : Matica hrvatska, Ogranak Velika Gorica, 1996. 84 str. : ilustr. 24 cm

ISBN 953-6127-9

Sedam kreativnih dana u školskoj knjižnici : [zbornik radova] / 7. proljetna škola školskih knjižničara, Crikvenica, 19. 5. - 21. 5. 1995. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske

: Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 1996. 125 str. : ilustr. ; 25 cm

UPUTE za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996. 134 str. : ilustr. ; 24 cm.

ISBN 953-6499-01-0

100,00 kn

VODIČ kroz knjižnice Bjelovarsko-bilogorske županije / [glavni urednik Marijana Janeš-Žulj]. Bjelovar : Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja [etc.], 1996. 32 str. : ilustr. u bojama ; 21 cm

ISBN 953-97049-0-1

VODIČ kroz knjižnice Karlovačke županije / [urednik Nada Eleta]. Karlovac : Gradska knjižnica I. G. Kovačić, 1996. 24 str. : ilustr. ; 20 cm

VODIČ kroz knjižnice Koprivničko-križevačke županije / [glavni urednik Marjana Janeš-Žulj]. Koprivnica : Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkoga Prigorja [etc.], 1997. 44 str. : ilustr. u bojama ; 21 cm ISBN 953-97049-1-x

WILLER, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka : Naklada Benjač 1996. 288 str. : graf. prikazi ; 24 cm. (Priručnici iz knjižničarstva ; knj. 3)

ISBN 953-6003-25-2

150,00 kn

Zbornik radova / Znanstveni skup Normizacija osobnih imena u knjižničarstvu i leksikografiji. Zagreb, 15. i 16. svibnja 1996. ; urednica Dorica Blažević. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1996. XI, 172 str. ; 25 cm

ISBN 953-60001-04-7

120,00 kn

HRVATSKO BIBLIOTEKARSKO DRUŠTVO
c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Hrvatske bratske zajednice bb
10000 Z A G R E B
tel.: (01) 6164111 faks.: (01) 616 4186

NARUDŽBENICA

Naručujemo za knjižnicu (ustanovu) ili osobne potrebe knjige prema sljedećem popisu. Plaćanje virmanom u zakonskom roku.

Naziv

Adresa

Telefon

Datum

Pečat i potpis

U prazni kvadratić upisati broj primjeraka naručene knjige.

Eva Verona
Pravilnik i priručnik za izradbu
abecednih kataloga		Smjernice za primjenu ISBD-a na opis
sastavnica (1989)	50,00 kn	☐
Dio 1: Odrednice i redalice. 2.
izmijenjeno izd. (1986)	150,00 kn	David Diringer
Povijest pisma (1991)	50,00 kn	☐
Dio 2: Kataložni opis. (1983)	150,00 kn	ISBD(S) : međunarodni standardni
bibliografski opis serijskih publikacija.		☐
Pavao Galić
Povijest zadarskih tiskara (1979)	50,00 kn	Prerađeno izd. (1992)	50,00 kn	☐
E. Jennifer Rowley
Elektroničko računalo u biblioteci
(1984)	50,00 kn	ISBD(NBM) : međunarodni standardni
bibliografski opis neknjižne građe.		☐
		Prerađeno izdanje (1993)	50,00 kn	☐
UNIMARC
Format za univerzalno strojno
čitljivo katalogiziranje (1986)	50,00 kn	ISBD(A) : međunarodni standardni
bibliografski opis starih omeđenih
publikacija (antikvarnih).		☐
		(1995)	80,00 kn	☐
Eva Verona
Prinosi povijesti Akademijine
knjižnice (sadašnje Nacionalne
i sveučilišne biblioteke) u Zagre-
bu : 1814-1874. (1987)	50,00 kn	Mira Mikačić
Teorijske osnove sustava za
predmetno označavanje.		☐
		(1996)	260,00 kn	☐
Maurice Line, Stephen Vickers
Univerzalna dostupnost publikacija:
(UAP) (1989)	50,00 kn	Zbornik radova sa znanstvenog
skupa - Normizacija osobnih imena
u knjižničarstvu i leksikografiji.		☐
		Zagreb, (1996)	120,00 kn	☐

Hrvatsko bibliotekarsko društvo
c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Ul. Hrvatske bratske zajednice bb
10000 Z A G R E B
- Mate Šikić, tel. 616-4111 fax 616-4186

56625

3M

Elektronski sustavi zaštite knjiga u knjižnicama

Uspješna zaštita knjižnog blaga osnova je poslovanja moderne knjižnice

3M

Buž

1000

tel. +385 1 2302-466

fax +385 1 2302-471

